

Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VIII.

Předplačati se ne more.

1. julija 1911.

Drugače ni mogoče.

S tem trenutkom, ko se človek rodi, mu je že določena usoda in velika je sreča zanj, da o tej usodi ničesar ne ve. Zagonetna stvar! Ta sreča je pa pravzaprav prva smola, kajti če bi človek določeno mu nemilo usodo že v naprej poznal, bi se ji marsikateri izognil. Mislim, da je največja sreča roditi se iz zdravih in krepkih starišev in če nas že tekom življenja dohiti kakšna nadloga, naj si že bo, vsaj ni življenja brez trpljenja. Da bi bolezen olajševala življenje, o tem dvomim, da bi se mogel kdo pobahati, še manj pa oni, ki ima kot edino dedščino po stariših bolezen. In kako lahko se pride do nededne boleznizlasti tam, kjer niso našli otroci v svojih stariših dovolj skrbnih vzgojiteljev.

Koliko otrok se rodi že s prvo nesrečo, da ne morejo biti deležni materine hrane, ali pa da morajo trpeti na nje pomanjkanju. Ali niso dolžne vse te mamice takoj prehranjevati svoje otroke z Vydrovo otroško moko? Žalibog, da tega ne storijo vse!

Uporabootroške moke se mora smatrati danes kot potrebo, kot nujno potrebo, če hočemo zabraniti životarjenje otroka. Skrb za zdravje otroka je sicer materi že prirojena, toda ta mnogo zagreši v svoji nezavednosti, če tudi ima otrok vsa svojstva za najboljši razvoj.

Pri pogledu na slabotno in čmerno dete si pripisuje matilastno krivdo. Krivda je tem večja, čim lažje je razumevanje za umetno preživljanje in spoznanje, da je pri nedostatku materine hrane Vydrova otroška moka naravnost idealno sredstvo. Naravni zakon pravi, da je materino mleko edino prava hrana za otroke, če pa tega ni, pojdimo za vzgledi onih izkušenih starišev, katerih priznanja o naši moki smo že toliko priobčili. Vsaj lahko čitate v vsaki številki našega mesečnika o otrokih, katere je narava tako kruto osleparila obljubljaajoč jim prvo radost v življenju, pa so vendarle dorasli in kot zdravi dočakali čas, ko začno njih mala usta hrepeneti po nečem redilnejšem, izdatnejšem, nego je pripravljena otroška moka.

Služi prav dobro otrokom, ki so že v taki starosti, ko je potreba hraniti jih z močnejšo jedjo. Nihče se ne more preživljati s samim mlekom, to bi bilo tudi nenaravno. Zakaj pa imamo zobe? Samoumevno je torej, da pride čas, ko se prekine s prihranjevanjem z otroško moko. Seveda mora biti v tem času otrok že dovolj močan, da zamore dobro prebaviti jedila, ki so primerna le za odrasle ljudi. Če je novorojenček od vsega začetka Vydrovčan, naj uživa tudi Vydrovo žitno kavo, mati bodi previdna! ne daj mu niti žlice zrnate kave! V nasprotnem slučaju grešiš, ker otroci radi uživajo Vydrovko, ne zastrupljaj jih torej z zrnato kavo.

Naša otroška moka si je pridobila častno ime, obnesla se je kar najbolje pri tisoč in tisočih otrokih. Izkušnje so že storjene, nihče je torej ne bo šele pre-kušal na svojih lastnih otrokih. Ravno Vydrova otroška moka je bila ona, ki je zavrnila predsodek, da so otroške moke le za bolne otroke in za one, ki so bogatih starišev. Ona je v prvi vrsti hranilo, kot zdravilo pa zato, ker odvrča bolezni, ki se pokažejo vsled neprimerne nadomestila materine hrane. Pripravljena v obliki juhe se najbolj približuje idealni materini hrani. Ona ne draži nežnega otroškega organizma, kajti tako draženje ima namreč za posledek katar. Ze samo naravno mleko je večkrat povod obolenja otroka, če se mati dovolj skrbno ne neguje, kaj šele če je bolna; v tem slučaju prenese nezdravo hrano v dojenčka.

Če se pokažejo pri otroku splošni znaki obolenja, ki izvirajo iz neprimerne hrane, ne sme biti mati niti trenutek v zadregi, kaj ima napraviti. Pripraviti mora otroku Vydrovo otroško moko. Poskušate tudi drugo moko, vedno pa boste spoznali, da ugaja Vydrova otrokom najbolj. Ta prednost tiči v nje izdelovanju, ne pa v nje sestavi, ker vse te moke so sestavljene na podlagi strokovnjaškega raziskavanja. Sestava otroške moke ni mogoče odvisna od kakovosti kravjega mleka in tudi ni boljša, če se rabi za nje izdelovanje mleko od krav, ki se pasejo v planinah. V dokaz temu Vam služi razložene moke kemičnim potom, oni pa, ki ima skušenosti, nam vse to gotovo potrdi.

Vydrova otroška moka je napram drugim konkurenčnim izdelkom v toliko na boljšem, da je vkljub enaki kakovosti mnogo cenejša ter vsled tega vsem slojem dostopna.

Danes si niti misliti ne moremo, da bi se moglo tudi pri najzdravejšem in pri dobro dojenem otroku izogniti se prihranjevanju z otroško moko, če prav samo v času prehoda k silnejši hrani. Ta prehod ne sme biti prenašel in ravno moka je pravo sredstvo, s katerim se doseže brez nevarnosti postopni prehod in otrok ne zboli na driski, tej najzavratnejši otroški bolezni. Najzavratnejši za to, ker večina otrok umrje vsled katarja na prebavljivih organih. Vsaj dokazuje statistika, da umrje na tej bolezni četrtnina otrok že v prvem letu njih življenja.

Vsak zdravnik Vam jo priporoča, ker je za katarje najboljše zdravilo. In da je Vydrova dobro zdravilo kakor tudi dobro hranilo, ki se ne da z drugim nadomestiti, o tem se lahko sami prepričate. Ne zamudite, če Vam je drago življenje Vaših otrok!

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

P. T.:

Milada Bochova, soproga učitelja, Libošice, p. Sobotka. Čutila bi se nehvaležnico, če se ne bi priglasila med one, katerim otrokom je Vaša izvrstna otroška moka „pomagala na noge“. Naša Jaromila je bila zelo slabotna. Od 10. tedna nje življenja sem jo izključno prehranjevala z Vašo moko. Veselje je bilo opazovati, kako se je očitno debelila. Dovoljum si priložiti njeno sliko. Fotografirana je v enajstem mesecu. Izvolite mi kar v najkraj-

Jaromila Bochova.

Richard Dušek.

6 mesecev in kakor videti, mu zelo ugaja. Dosedaj še ni zbolel. Uživa jo zelo rad in mislim, da Vašo otroško moko ni potreba priporočati, ker se sama hvali s svojo dobro kakovostjo, hranilno vrednostjo in se odlikuje z izredno lepimi uspehi. — Kupujem jo pri tukajšnjem trgovcu A. Bubusu, da bi jo imela vedno svežo.

Růž. Holasova, soproga c. kr. davčnega kontrolorja, Nýrsko. Darica Matilda je sedaj stara 3 mesece in se po Vaši otroški moki izvrstno počuti. Pri-

Vaclav Moravec.

dnja je in skoro nikdar ne joka. Že več let sem Vaša odjemalka, pa sem bila z vsemi pošiljatkami zelo zadovoljna. Prosim, pošljite mi zopet 2½ kg. otroške moke, 2 škatlji Bene. —

Marija Kudrnova, soproga c. kr. trafikanta, Praga VIII. Dovoljum si poslati podobo naše 8 mesecev stare Jurice, katero prehranjujem že od njenega rojstva izključno z Vašo izvrstno otroško moko. Kakor videti, ji gre izborna v slast, tehta 8½ kg. in še ni zbolela. Vašo Vydrovo otroško moko slednjemu priporočam.

Jurica Kudrnova.

šem poslati zopet 3 kg. otroške moke. —

France Boublerle, gostilničar, Strážov. Pošljite mi še 3 kg. Vaše moke. Naši Marici zelo ugaja.

Marija Duškova, knjigarna v Ústí n. Orlici. Pošiljam Vam fotografijo našega sinčka Riharda, ki je hranjen od 3. meseca le z Vašo moko. Sedaj je star ravno

Anton Moravec, de'avec. Bohunin. Pošiljam Vam fotografijo našega Vaclava. Slikan je ravno v starosti 8 mesecev ter tehta $9\frac{1}{4}$ kg. Od drugega meseca njegovega življenja dalje, mu je bila Vaša moka pravo nadomestilo materine hrane, spapal jo je že 15 kg. Tekom tega časa, odkar uživa Vašo dobro moko, še ni zbolel in niti sedaj mu nič ne manjka, ko dobiva zobke. Vašo izborno moko smo že marsikateri tukajšnji materi priporočili, povsod se je dobro obnesla in vsak Vam je iz srca hvaležen. —

Zofija Petulova, vdova po sodnem oficijantu. Kojetin. Vsem skrbnim materam kar najtoplejše priporočam Vydovo otroško moko, ki je za otroke v resnici neka posebna

Verica Repkova.

dobrota. Moj Miloš je v 4. mesecu nevarno zbolel in prepričana sem, da mi ga je edino le Vaša moka ohranila pri življenju. Že po fotografiji je razvidno, kako mu ugaja. Star je šele $\frac{1}{2}$ leta, pa že tehta $8\frac{3}{4}$ kg. in visok je 72 cm. Vsa čast Vašemu izvrstnemu izdelku!

Marija Repkova, Držkov. Pošiljam Vam sliko naše 11 mesečev stare Verice, katero hranim izključno z Vašo otroško moko. Gre ji v slast, da je veselje!

France Šipal, hišni posesnik, Novi Dvor p. Doksany. Tudi jaz si dovoljujem poslati

Vam podobo svoje 9 mes. stare Marice. Hranimo jo le z Vašo otroško moko, kateri se moramo tudi zahvaliti, da nam dosedaj še nikdar ni zbolela.

Alojz Tichý, strojnik, Obora pri Ostroměru. V prilogi Vam pošiljam fotografijo našega Jaroslava, katerega od šestega tedna njegovega življenja prihranjujemo izključno z Vašo otroško moko. Izvrstno mu ugaja! Sedaj je star $8\frac{1}{2}$ mes. in dosedaj še ni zbolel. Pri tem zdravju ga je gotovo ohranila Vaša moka, ki se je že povsod dobro obnesla. Sprejmite torej našo najsrčnejšo zahvalo.

Jaroslav Tichý.

Miloš Petula.

France Šipal, hišni posesnik, Novi Dvor p. Doksany. Tudi jaz si dovoljujem poslati

Marica Šipalova.

stare Marice. Hranimo jo le z Vašo otroško moko, kateri se moramo tudi zahvaliti, da nam dosedaj še nikdar ni zbolela.

Alojz Tichý, strojnik, Obora pri Ostroměru. V prilogi Vam pošiljam fotografijo našega Jaroslava, katerega od šestega tedna njegovega življenja prihranjujemo izključno z Vašo otroško moko. Izvrstno mu ugaja! Sedaj je star $8\frac{1}{2}$ mes. in dosedaj še ni zbolel. Pri tem zdravju ga je gotovo ohranila Vaša moka, ki se je že povsod dobro obnesla. Sprejmite torej našo najsrčnejšo zahvalo.

Mimi Vodopivec, sopr. c. kr. fin. urad., Trst. Vaša otroška moka našemu Silvančku imenitno ugaja in ker vidim pri njem tak uspeh, zatoraj sem jo tudi sledečim družinam priporočila: gg. Guanino, Prelog, Šmuc, Franc Lukež, katerim blagovolite na moje priporočilo poslati po 1 kg. Vaše otroške moke.

Mimi Vodopivec, sopr. c. kr. fin. urad., Trst. Vaša otroška moka našemu Silvančku imenitno ugaja in ker vidim pri njem tak uspeh, zatoraj sem jo tudi sledečim družinam priporočila: gg. Guanino, Prelog, Šmuc, Franc Lukež, katerim blagovolite na moje priporočilo poslati po 1 kg. Vaše otroške moke.

Mimi Vodopivec, sopr. c. kr. fin. urad., Trst. Vaša otroška moka našemu Silvančku imenitno ugaja in ker vidim pri njem tak uspeh, zatoraj sem jo tudi sledečim družinam priporočila: gg. Guanino, Prelog, Šmuc, Franc Lukež, katerim blagovolite na moje priporočilo poslati po 1 kg. Vaše otroške moke.

NOVOST.
STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, priredili smo za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le dopolnjujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z ozirom na steklenico priredili smo tudi zamotanje za celi $\frac{1}{2}$ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštine prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Sadno drevje, ki objublja dobro trgategv je treba vsak teden enkrat zalivati z gnojnico, da sadje ne bo drobno in za nič. Splòh je treba o suši zalivati tudi drevje; posebno mlada drevesa so občutljiva. Tudi mrčes, gosenice, metulje, hrošče gliste in polže treba gonobiti celo leto. — Če gojiš rože, jih pridno beri in odcvetele vsak dan ostriži, cvetele bodo dlje in lepše. Vrt pridno čisti in rahljaj. Lahko poseješ ta mesec še špinačo, redkev, grah in fižol za jesenske mesece. Tudi salato, peso, kolerabo in vohrovt lahko še posadiš.

*

Če hočeš imeti mnogo in dobrega mleka, hrani krave s kuhanim, in z otrobi posipanim korenjem in repo, dajaj jim dobrega sena in vsak drugi ali tretji dan malo živinske soli. Ne pravijo zastonj, da krava pri gobcu molze. Treba pa je živino tudi lepo čistiti in rediti; dajaj jim čisto steljo, včasih jih omij in svak dan okrtači. Molzi do kraja in zmečkaj pred molzenjem nalahko vime, da se bo mleko boljše in laglje pomolzlo. Operi si roke pred tem poslom, pa pošteno, ne samo tako po vrhu, tudi vime je treba vselej oprati. Golide in vse posodje za mleko naj bo čisto. Sklede naj bodo plitke, da se smetana laglje nabere. Če hočeš imeti dobro maslo, ne puščaj stati smetane dlje od dveh, treh dni. Kadar kuhaš surovo maslo, pazi da se ti ne užge. Že mnogo nesreč se je zgodilo pri taki priliki. Če ti plane ogenj, ne polivaj z vodo, še hujše bo; vrzi hitro mokro plahto ali cunjjo na plamen, da ga zadušiš.

*

Marsiktera gospodinja gospodinji po pet in deset let, pa se še ni naučila peči dobrega kruha. Narediti dober kruh je skoraj težje, kakor pogoditi štruklje, mlince ali kakšen tak polizek. Moko si pripravi že zvečer in presej. Po zimi je treba

Nihče ne ceni, svet te le izrablja,
da čutiš tudi ti, ne ve, pozablja
in misli, da si le žival bezčutna!

Naj te ne moti sodba ta okrutna!
Čim hujša borba je, čim vztrajnejša,
junak tim večji, krona sjajnejša!

JOSIP MARKOVIČ:

NESREČEN KONEC HOMANOVE FRANCE.

»No, ali bo že kmalu kaj?« je zavpila Franca, ko je stopila iz veže in pogledala proti hlevu. Glas njen je bil čudovito čisto zveneč, močen in vesel; kakor bi se nekje nad belimi, čisto izpranimi skalami utrgal trak bistre studenčice in planil z jasnim ropotom, skoro zvenkom, navzdol.

»Počasnost počasna!« je dodala čez trenutek, pogladila si z roko obleko na prsih in nato rob krila, kjer je bila obtičala bela nitka.

»Kam se ti pa tako mudi; saj bo precej«, je odgovoril iz hleva fantovski glas, istotako veselo in čisto-zveneče. Zelo mogoče je, da glasovi v resnici niso bili tako čisti, temveč da se je tako le zdelo, zakaj jutro je bilo tako veselo, čisto, polno solnca in zdravja in brezskrbnosti, da so vsi glasovi zveneli čisto in lahkotno po ozračju.

»No, zdaj pa le stopi, rjavec!« se je oglasil drug fantovski glas in takoj na to se je pokazala pri vratih visoko vzravnanana, lepa glava rjavčeva, za njo lepo, rjavo konjsko telo in nato visok, srednje tenek fant.

»Saj se še ne mudi, Franca«, je zaklical proti Franci, »preden zazvoni, smo pod Groščo«.

»Pa se vseeno ni treba obirati«, se je zasmejala Franca brez vzroka; zato pač, ker je bilo jutro tako lepo, nedelja tako svetla in polna in prijetna, in vse veselo in zdravo.

Fanta sta gnala konja do koleslja in ga zapregala. Franca je stopila, par korakov bliže, nato pa je obstala in ju gledala.

»Da, ta-le Peter je zares imeniten fant. Ni ga zlepa takega«, je mislila skoro naglas. »Ampak tudi Lojz, brat, ni kar tako; tudi takih ni mnogo. Tisto je pa res.«

»Kaj godrnjaš?«

»Nič ne godrnjam, kaj bi godrnjala«, se je zasmejala vnovič Franca. »Veš, spomnila sem se, kako te je hotel takrat Peter nabiti, ali veš, Lojz?«

Franca se je smejala na ves glas.

»Kaj?« je zategnil Lojz in pogladil z eno roko konja po grivah. »A takrat!« se je zasmejal nato še on.

»Veš, Peter, takrat... haha!«

»Kdaj? — Aha, tamle za ograjo... haha!«

»Takrat, da... haha...« in smejali so se vsi trije. Seveda, ko je bilo pa tako lepo nedeljsko jutro in so se vsi trije napravljali na pot na Žalostno goro, na veselo pot, na veselo mašo.

Franca je pomislila prav natanko na »takrat«. Pod mrak je že bilo tisti dan v nedeljo večer. Ona je bila v veži, pa je naenkrat začutila nekakšno vpitje, ne sicer posebno glasno, ampak jezno in kratko. Takoj nato se je nekaj nekje odkrehnilo s kratkim, odsekanim zvokom in zatem še enkrat. Stopila je hitro ven in stekla proti oni strani, odkoder je zaslišala hrušč. In tam za ograjo, zadaj za kozolcem sta stala Peter in Lojz, drug nasproti drugemu, vsak z visoko dvignjeno gorjačo v roki. Pravzaprav Petra še spoznala ni takoj, pač pa je spoznala Lojza, brata, in to jo je vzpodbodlo, da je planila prav tja k njima. Onadva sta kričala drug na drugega in čakala, da zamahne in udari eden prvi; Franca pa je brez posebnega premišljanja potegnila kol iz ograje, in skočila Lojzu ob strani pred Petra.

Lojz se je zadril nadnjo:

»Kaj se pa drenjaš tod, ko te ni nič treba. Beži proč, kaj se mešaš zraven!«

In hotel jo je odriniti proč in opraviti sam s Petrom. Franca se ni dala odgnati kar tako, temveč je planila na Petra.

»Kaj mu pa hočeš, Lojzu? Kaj mu pa hočeš, a?«

Peter je naenkrat vrgel gorjačo ob tla in stopil proti Franci.

»Z dekleti se ne maram tolči z gorjačo. Kar tako me udari, ná!«

In nagnil je glavo na stran, kakor bi ji ponudil, naj udari.

Lojz je zopet vzrojil.

»Kaj se mešaš zraven, ko te nič ne briga! Stran se mi spravi...«

In odrinil jo je nekoliko vstran, ter obenem zavpil na Petra:

»Ti pa le vzemi gorjačo nazaj, le daj...«

In počakal je nekoliko, da bi oni pobral poleno. Toda Franca ni odnehala, Peter se je zasmejal, ko sta se onadva prerivala.

»No, tak, ali bo kaj ali ne? Pa udarita oba, jaz bom pa brez polena...«

Ali bilo ni nič. Lojz ni maral sestre zaveznice, Franca ni hotela odjenjati, Peter pa ni hotel pobrati polena. Slednjič so se pričeli smejati vsi trije, jeza se je morala utopiti v smehu,

in konec je bil ta, da sta se Lojz in Peter še enkrat razgovorila o sporni zadevi in se s pomočjo vesele, razposajene zgovornosti France dobrega pomirila in zbogala zlepa. Franca je poznala dotakrat Petra zelo malo; bil je zdoma v drugem koncu vasi in je le malo prihajal na to stran, ker so se fantje vsakega »konca« precej raztegnjene vasi držali večidel zase. Ta večer pa je Peter ostal še dolgo pri Homanovih; Franca mu je bila všeč, kakor še preje nikoli, z druge strani je pa tudi ona sprevidela, da je Peter pravzaprav čisto imeniten fant. Z eno besedo: takrat se je začelo, da sta bila Peter in Franca toliko kakor fant in dekle; Petrov oče in Francin oče sta se bila tudi že menila, da bi to pravzaprav ne bilo napačno, drugi predpust... no, zakaj ne...

Zdaj je bilo še pred kresom, čas košnje in dela; in ta dan je bila vesela nedelja, in ti trije napravljeni na Žalostno goro. Napreženo je bilo. Koleselj se je premaknil, zavozil pred Franco in obstal. Fanta sta si še očedila obleko; nato so sedli vsi trije na voz in rjavec je zarezgetal, uprl se s prednjima nogama nekoliko, strasel z glavo — in zdrčalo je veselo v veselo jutro. — — —

Na Žalostni gori je vselej veselo, če je lepa nedelja, in ljudje mladi in zdravi. In nazajgrede se je pač treba ustaviti pri Bètu pod Goro, vsaj toliko, da se omoči suha usta in zavrti dvatrikrat. Eh, da, kakor je to pač navada v naših veselih krajih.

Peter in Franca sta plesala in Lojz tudi. Šele uro pred mrakom so sedli na koleselj, vsi trije prilično veseli, v dobri volji. Ej, da!...

Jadrno se je podil rjavec po cesti čez polje; z druge strani se je bližala noč. Mrak se je gostil; iz gozda, izza gričev, temnečih v ozadju, so plezale sence ob grmovju in hosti in rasle kvišku in v daljo. Ko so se pripeljali pred vas, je bilo že napol tema.

Pri mostu čez potok, ki je križal cesto, je stala gruča ljudi. Spočetka se je dalo razločiti samo črne postave brez oblik; polagoma so postajale vedno jasnejše in določnejše, naposled se je videlo, kako so stali ljudje okrog nečesa brezobličnega, sklanjali se, prerekali in imeli očitvidno opraviti z nečem nenavadnim.

Lojz se je ustavil. Sredi ceste je ležal človek; iz bližine se je videlo, da je ves krvav, polna luža krvi je bila že okrog njega. Razložili so; zgodba je bila ob kratkem ta-le: Krčonovi kosci so se peljali domov z Parneških senožeti, kamor so šli kositi zaradi kratkega časa in zabavnejšega uvoda že na nedeljo. To je tako navada, da se prične še zvečer; imeli so pač seboj tudi vina; zakaj v naših veselih krajih je pijača uvod, zaključek in magistrale rečine opravkov. Ko so nehali kositi in ko so se peljali domov, pač niso mnogo gledali predse po

cesti in seveda niso mogli opaziti, da leži poprek ceste človek, ki je bil obležal pijan, kjer ga je ravno objela zaspana misel. Šele ko je poskočil konj in planil vstran, so zagledali črno reč na tleh, pa je bilo že prepozno: prednje kolo je zavozilo čez vrat in ga stisnilo. Pijanec je ležal zdaj brez zavesti, hropel je težko in bilo je očitno, da je po njem.

Franca je sedla hitro nazaj na koleselj in silila v Lojza, naj požene. Postalo ji je tesno in nenavadno, vse veselje in razposajenost je s hipom izginila.

»Lejta,« je očitala sebi in obema, »če bi odšli mi malo preje proti domu, bi ga dobili mi, in revež ne bi umrl na tak nesrečen način.«

»Ali pa«, je oporekel Peter. »Ali misliš, da bi mi bolj gledali pod kolesa, kakor kosci? Ne verjamem.«

Pognali so hitro dalje in domu. V noči in temi pa je ostalo nekaj temnega, zloveščega, kakor preteča zavest nečesa sovražnega, ki plove nad vasjo in se pogovarja potajno s sovražno temo tam zunaj sredi polj nekje. Franca ni mogla spati tisto noč; nekaj čudno tesnega se je zarezalo v misli, zbadalo minuto za minuto in se bližalo od neznakov.

Povoženi pijanec je umrl proti jutru. Franca se je čez par dni samo ponoči še spomnila na to, podnevi pa je zopet sijalo veselo solnce, kakor preje. Kakor je pač povsod in vedno tako.

Koncem istega tedna so spravljali seno s senožeti za Gršco. Vreme je bilo kakor nalašč vstvarjeno za sušenje; sušilo se je vidoma.

Soboto popoldan je bilo treba naložiti še zadnje tri voze. Peter je pomagal, ker so bili doma pospravili že prejšnje dni. Nakladal je, da ga je pot oblival, kakor pod kapom, zakaj zares je bilo treba hiteti. Izza Viška so se kopičili oblaki, gromadili se vedno više na nebo s temno pretečimi obrazi. Vse je kazalo, da se bo za vročino zadnjih dni zahvalila močna nevihta.

»Vse smo lepo spravili«, je dejal stari Homen, ko je semintja postal nekoliko in pogledal z dolgim pogledom na vojsko oblakov, »vse smo lepo spravili, pa res ne maram, da bi ravno te zadnje voze zmočilo. Le hitimo, morda pa le še uideмо.«

Že sta odpeljala vola prva dva voza visoko naložena domov, in tudi tretji je bil že domalega naložen. A tudi stemnilo se je prilično, že je popihaval veter od Viška sem, hladno in vznemirjeno, prvi valovi razbrzdanih sil, ki so brodirale po zraku.

»Kar poženimo!« je dejal stari Homen, ko je zašumelo nad glavami. »Peter, opiraj voz z vilami, da se ne prebrne, visoko je naloženo. Pa še veter bo nagajal.«

»Jaz bom opirala«, je zavpila Franca in vzela Petru vile. Ti raje pomagaj očetu, da bosta še tole zgrabila na kup.«

Franca je bila zelo razposajene volje. Že ves dan; s Petrom sta vsak hip uganila kakšno imenitno, da so se smejali vsi. Stari Homen je pogledal včasih z veselim očitanjem po mladih ljudeh in rekel:

»Saj pravim, še nasmejati bi se vam ne utegnil sproti. Res, saj pravim, takšni ste, komaj se vam sproti nasmeje.«

Peter ji je hotel vzeti vile nazaj, pa ni pustila.

»Bom že jaz opirala, saj sem dovolj močna. Kar poženi, Lojz.«

Konja sta potegnili, voz se je zazibal nekoliko in se premaknil z mesta. Po travniku je šlo lahko in tudi ni bilo treba mnogo opirati, le na koncu travnika je bilo treba vselej previdnosti in pažnje. Tam je tekla Gršca, precej širok in tudi globok potok, in oklepala travnike na eni strani. Most, ki je bil narejen čeznjo, je bil zložen iz okroglih kolov, na katerih je voz močno poskakoval. Tu je bilo treba voziti zelo počasi in predvsem paziti, da konji niso zavili prehitro navzdol po cesti, ki je šla ob potoku.

»Počakaj, bom jaz prijel. Tu pri mostu je treba dobro držati«, je zaklical Peter, ki je bil prišel za vozom po travniku.

»Le pusti, bom že jaz držala«, je odvrnila Franca, in poprijela vile trdneje z obema rokama.

Ravno ta trenutek je veter zavil na vso moč; kakor val se je zagnal nasproti, uprl se v voz s tako silo, da ga je Franca komaj vzdržala. Daleč tja po travniku so se zavrteli šopi sena, ki jih je dvignil z vrha voza naval vetra.

»Zdajle primi dobro!« je zavpil Lojz. Konja sta zacopotala čez most, in že stopila na cesto. Ta trenutek se je strahovito zablislilo in skoro isti hip treščilo s silno močje. Konja sta planila vstran po cesti, voz je zavil prekmalu, zagugal se proti strani, kjer je opirala Franca. Franca je čutila, da se je naslonila ogromna teža na njene roke, da so ji skoro otrpnile v ramah, pritisk je bil tako močen, da je vsa Fancina odporna sila obstala kakor uklenjena... Zadaj nekje je zakričal nekdo v grozi in silni prestrašenosti... Franca je čula ta vzkrick, hotela se je upreti z zadnjo močjo... a silna, ogromna teža je že navalila nanjo, nekaj strahovito težkega ji je stisnilo prsa, pritisnilo na glavo. Hotela je odriniti vile od sebe; takrat pa je začelo vse padati nekam daleč in globoko... nato je začutila pod seboj nekaj mokrega in mrzlega... in potem, potem je izginilo vse...

... Ko je planil Peter v potok in pričel razkopavati in preobračati seno, ki se je prebrnilo z vozom vred v Gršco in pokopalo Franco pod seboj, je bilo že vse končano. Franco so izvlekli čez par trenutkov izpod sena, a na njenem obrazu je

že bila groza smrti, in iz nje se je že umaknil zadnji utrip življenja ...

Čez polja in travnike pa so se usula prva ledena zrna.

ANATOL FRANCE:

PERZIJSKI KRALJ IN UČENJAKI.

Ko je Zemir, mlad princ, po smrti svojega očeta, stopil na perzijski prestol, je ukazal pripeljati vse učenjake celega kraljestva pred se in jim je rekel, ko so se zbrali:

»Moj odgojitelj, zdravnik Zeb, me je učil, da bi vladarji delali manj napak, če bi se učili na vzgledih preteklosti. Zato želim proučiti zgodovino vseh narodov. Zapovedujem vam, da zložite zgodovino celega sveta in ničesar ne pozabite, tako da bom imel popoln pojem s vsem.

Učenjaki so obljubili princu, da bodo izvršili njegovo željo in so se podali takoj na delo. Ko je prešlo pet let se zopet predstavijo kralju. Za njimi je šla karavana od desetih kamel, od katerih je vsaka nosila petsto knjig. Najpametnejši od učenjakov pripogne svojo glavo vse do stopnic prestola in reče:

»Gospodar naš, učenjaki tvojega kraljestva smatrajo sebi v čast, da smejo položiti občno zgodovino sveta pred tvoje noge, ki so jo sestavili na tvojo zapoved. V pettisoč knjigah zbrali smo vse, kar smo mogli zvedeti o navadah narodov in usodah držav. Uvrstili smo tudi dnevne kronike, v kolikor so se po srečnem slučaju ohranile in raztolmačili smo jih v zemljepisnih, kronoloških in pravniških bilježkah.«

Kralj odgovori: »Gospoda, hvala vam za trud, ki ste ga imeli. Ali preobložen sem z državnimi skrbmi. Postal sem starejši med vašim delom. Dospel sem, kakor pravi perzijski pesnik, na sredino življenske steze in čeprav upam, da ne bom umrl prej, dokler se mi ne dopolnijo dnevi, vendar dvomim, da bom imel dovolj časa prečitati tako obsežno zgodovino. Vaše epohalno delo bom dal shraniti v kraljeski arhiv a vi mi ljubeznjivo priredite izvleček iz zgodovine, ki bo primernejši kratkoči človeškega življenja.«

Učenjaki perzijski so zopet delali osem let, takrat so pripeljali na treh kamelah petnajststo knjig pred svojega kralja.

»Gospodar,« rekel je največji učenjak z oslabelim glasom, »to je naše novo delo. Prepričani smo, da nismo izpustili nič važnega.«

»Morda,« odvrne kralj, »ali jaz zdaj ničesar ne čitam. Postaral sem se, dolga dela ne odgovarjajo moji dobi, zato skrajšajte še bolj ali požurite se.«

Urno so se dali torej učenjaki vnovič na delo in došli so čez deset let zopet. Mlada kamela je šla med njimi in petsto knjig je nosila na svoji grbi.«

»Upamo to pot za gotovo, da smo delali zelo strokovnjaško,« spregovori isti učenjak, kakor vselej.

»Nikakor ne,« odgovori kralj. »Približujem se koncu svojega življenja. Skrajšajte, naredite le kratki strokovnjaški ekscerpt, da vendar spoznam zgodovino človeštva predno umrjem.«

Čez pet let se prikaže oni isti najiminitnejši učenjak zopet pred kraljevo palačo. Opiral se je na palico in vodil s seboj osla, ki je nosil na hrbtu eno samo debelo knjigo.

»Požurite se,« opozori učenjaka načelnik kraljeve telesne straže, »kralj umira.«

In res, kralj je že ležal na smrtni postelji. Njegov pogled, ki se je že gasil, se zaustavi na veliki knjigi učenjakovi in on vzdihovaje zašepeta:

»Umiram, a da nisem upoznal zgodovine človečanstva.«

»Gospod,« je rekel sivi učenjak tudi že z zadnjo svojo močjo, »vse kar vemo o ljudeh, ti bom povedal v treh besedah: Rodili so se, trpeli, umrli.«

Tako je naučil perzijski kralj malo prepozno svetovno zgodovino.

IVO TROŠT:

MUČENICA.

Iz dekliškega dnevnika.

I.

.... dne 2. maja 19..

Moja slutnja se je uresničila. Lea, moja doslej srčno ljubljena sestra, ga ljubi. Dobil sem pod njeno obleko v predalniku Slavkov list, poln strastno kipečih vzdihov, meni tako britko znanih. Sedaj izkuša pri nji on — moj zapeljivec. Naj le, toda močna sem dovolj, da preprečim njegove grde namene. Zapusti jo v sramoti osamelo, kakor je mene. In Lea, utelesena vihravost, živa ženska lahkomiselnost mu verjame, seveda verjame vse, kakor sem mu jaz — nezvestniku. Ako je ne bom mogla kmalu pregovoriti, da ga pusti, jo bom začela prav tako srčno sovražiti, kakor jo sedaj še ljubim. V ljubezenskih stvareh ženska ne odpušča nikdar.

.... 26. maja 19..

Minili so že trije tedni, odkar je Lea do mene zelo nezaupna, boječa. Gotove ve, da sem čitala pismo, saj ga ni več v predalniku. Seveda, slaba vest. Ali ni bila ona — pred malo leti še otrok — često priča slovesnih obljub in vročih poljubov, priča vseh blestečih gradov, ki mi jih je Slavko obetal poleg sebe in svoje ljubezni za najbližjo bodočnost. Mnogo slaščic sem ji morala obljubiti in dati, da ni moji mami razodela najinih prepogostih sestankov. In sedaj počiva moja mama pri sv. Križu, moja ljubezen počiva kdovekje in na mestu nje divja v mojem srcu pekoče sovraštvo. Blesteči gradovi so sedaj žalni britki spomini, ki me kakor nepozvani duhovi strašijo ponoči. Moja izgubljena mladost se tiho poslavlja in odhaja v daljavo.

Minili so že trije tedni in ona ga ljubi vedno bolj strastno, vse mu verjame, prav vse. Vsak dan mu je bolj podobna po licu in besedi. Ljubezen dela čudeže. Tudi jaz sem mu verjela, saj govori tako sladko kakor vsi zapeljivci. Toda za te ne sme biti nevarnosti. Čakaj, Lea! Starejša sem od tebe, zato imam dolžnost, da preprečim zlo, ki ti preti pogin. In gotovo ga preprečim. Tudi sovraštvo dela čudeže. Ti skačeš samega srčnega veselja, a v meni se krči srce, da so našle njegove lažnjive lesede v tvojem srcu tako blag odmev.

.... 10. junija 19..

Proti meni sta pekel in nebo. Že sem izbirala besede, da ž njimi prepričam Leo o njeni brezupni ljubezni, da jo iznenadim s tem, da vem vse prav vse, ker čitam njeno dozdevno srečo iz njenih oči, iz kretenj in iz besed, tedaj pridrvi ta vihrava zlatolaska k meni v sobo, mi siloma potegne šivanje iz rok, me objame in vroče poljubi. To pa vse dela tako tiho, kakor da je pozabila človeška govorico. Stiskala me je, da bi me kmalu zadušila, najsi sem se prizavedala na vso moč, da se oprostim njenega objema, zakaj njene ustnice so dišale — po njegovih. Komaj sem se je ubranila. Potem mi je zaupala vsa zasopla: »Tilda, moja sestra, moja dobra sestra, kako sem srečna. Rekel mi je — on mi je rekel — «Kdo?» ji sežem v besedo, kakor da želim izvedeti nekaj, kar mi ni znano. »I, Slavko, seveda tega ne veš, Slavko mi je rekel, da komaj čaka, kdaj bom vsa in samo njegova —«

»Saj je meni tudi to govoril.«

»Vem«, de odločno, a iz oči ji švigne žarek ogenj čistega prepričanja, čiste sreče. »Tudi tebi je tako govoril, a tedaj je bil drugačen —«

»Zapeljivec, kakor danes.«

»Molči, Tilda, ti ga sovražiš. Ne moreš nič za to. Toda jaz ga ljubim vroče in on mene ljubi resnično, to vem za gotovo. On je tako dober, on ne zna več lagati, ker je res drugačen in moj, samo moj. Ti si zahtevala od njega preveč, zato te je nehal ljubiti. On ni kriv. Zato ga nehaj sovražiti, prosim te, sestra, nehaj, ko ga imam jaz tako rada. Če mene res ljubiš, kako moreš njega sovražiti. Tvoja ljubezen do mene ni iskrena in ne popolna. Nehaj, Tilda, obljubi! Oprosti mu, te prosim, jaz te prosim, zaradi najine sestriinske ljubezni«.

Morala sem pozvati na pomoč vso silo dokazov, da tega ne morem, ker sploh ne smem dovoliti, da bi ona ljubila Slavka.

Odšla je užaljena in mi očitala, da sem grda sestra.

4.

....28. julija 19..

Bolehram.

Poslednji dogodki so popolnoma zrahljali moje zdravje, ki ni bilo še nikoli preveč trdno. Pisala sem njemu list, poln trpkih očitkov in poln prepričevalnih dokazov, da sem upravičena z vso silo prepričati njegove grde namene: Lea je moja varovanka. Nikogar nima bližjega na svetu od mene. Zato moram in hočem vršiti svojo varuško dolžnost. Kaj mi je odpisal predrzni lopov? Da jo ljubi tako goreče, kakor ni ljubil se nikdar nobene ženske na svetu. Seveda: kdo ve koliko že prav tako goreče in lažljivo. Zato hoče v najkrajšem času — piše — ukreniti vse potrebno za poroko. Ko sem prečitala to besedo, me je pretreslo kakor strela z jasnega neba. Tako! Ali sta že tako daleč? On obeta poroko. Še vsaki svoji žrtvi doslej jo je obetal in potem — snedel obljubo. To je zanesljivo znamenje, da je prav blizu svojega nesramnega cilja.

Lea mu verjame prav vse in meni prav nič. Tukaj mora sedaj posredovati njen varuh. Sodišče in varuha mora slušati in tudi ga bo morala. Moža moram obvestiti čim preje. Prijatelj je bil z mojim pokojnim očetom. Mora mi verjeti, zakaj se bojim za sestro. Vse mu razložim na drobno in temeljito. Slavko ga še morda premoti, da bo začel omahovati. Saj piše še meni grdi zapeljivec: »Večno lepa in vedno mlada je ljubezen«. S to frazo lahko premoti mojo neizkušeno sestro, morda še katero drugo. Toda mene ne. Ženska s trideseto pomladjo v ozadju ve predobro, kako kratka je večnost vedno mlade ljubezni.

Meni je kratka ljubezen izkopala grob, grobar je bil on — Slavko.

Če žrtvujem tudi poslednjo trohico moči iz telesa, moram prepričati svojo in Leino sramoto.

Jerob je odpisal.

Taki so pa ljude na svetu. Če zazvenkeče kdo s kroncami v žepu, takoj je naš svet prepričan, da je največji poštenjak na svetu — toliko hitreje, če je svetlih in presvetlih kronic več kot samo za danes in jutri. Tudi Slavko se je postavil pred jerobera kot imovit posestnik z dobro javno službo in še lepšo karijero. Postavil se je z denarjem in premoženjem svojega očeta. Z dobro službo, ki se je dokopal do nje po dragih študijah z očetovo podporo. Z lepokarijero, ki mu ji nistem preprečila jaz, ko ni ostal mož beseda. Gotovo je trdil, da je to njegovo, da je tega veliko in ni mogoče zapraviti; nasprotno: mogoče je še mnogo, mnogo pridobiti. To sem vedela že naprej.

Kaj ima pa moja sestra? Mene, poštenost svojo in rajncih staršev in pa tisto bore službico učiteljice na deželi. Vsi smo morali stradati tista leta, ko se je šolala. To ni mnogo. S težavo pridobljeno, v nesrečnem trenutku izgubljeno.

Ali najin jerob ima tiste nazore kakor vsi površni ljudje: samo da mnogo sliši o bogastvu in zagotovljeni eksistenci, že verjame. To kar premore Lea, se mu je zdelo dovolj, kar ima Slavko kar preveč, veliko preveč. Njegova imovitost ga je prešlepila. Tudi on mu je verjel prav vse. Dovolil je celo, da so še tisti večer kar pri njem praznovali zaroko, slovesno zaroko... Naprej ne morem. Ta novica me je pomaknila za nekaj let bliže smrti.

Lea zaročenka, Lea izgubljena. In jaz sem tukaj in se ne ganem!

Moj načrt je dovršen.

Res ležim tukaj, kašljam in jočem, pišem ta-le dnevnik in preklinjam uro, kdaj sem ga začela. Tedaj je začelo tudi moje trpljenje, me je ostavila mladost. To je kaj drugega nego večno lepa in mlada ljubezen. Vse mi nasprotuje. Morda je celo bolje za me, da ne opazujem tistih vročih, vse obetujočih pogledov, skrivnih pritiskov rok in sladkih besed, ki se spremljata ž njimi vsepovsod. To bi me ubilo. Lea — njegova nevesta. Samo, če je res, in če je, doklej?

Le redkoma se približa sestra mojemu ležišču. Tedaj me res miluje, me prosi, naj ozdravim, da ji umerim poročno krilo. Moj Bog, to boli. In še huje boli, ko me prosi, naj mu odpustim zaradi nje, ki je vsa tako neskončno srečna. Ali ji morem to obljubiti? Kako? Ako ji obljubim, lažem, ker vem, da mi je to nemogoče storiti; ako ji ne obljubim, mi očita brezpotrebno ljubosumnost, ki me še huje davi in mori.

Moja svarila so zaman. Lea je izgubljena. Ko ozdravim, pojdem k njemu in ga napadem kakor levinja, ko brani svoje

mladiče. Če dobim pri njem Leo, ki jo sovražim iz vsega trca, obračunam tudi ž njo. Oba bosta odgovarjala prevarjenemu dekletu, ki je vse žrtvovalo za to, da bi rešilo svojo srečo in dobilo že izgubljeno mladost. O, moje moči je še dovolj. Nevestni venec ji iztrgam iz las in poteptam na tleh. Da spoznati morata oba, kaj je ukanjeno srce. O, kako se veselim tega trenutka. Mora in mora priti. Oba že govorita o bližnji poroki. Dobro vem, koliko so vredne njegove obljube o poroki. Gre mi pa vse narobe. Zato je mogoče, da se bliža tudi poroka, a ž njo se bliža tudi tisti trenutek. Zdravje, moči mi dajte, pa bo drugače.

7.

.... 17. novembra 19..

Z dnevnikom in z življenjem sem na koncu. Listje opada, narava se pripravlja za zimsko spanje, jaz za večno. Moje poglavito delo še ni dovršeno. Kaj mi je sporočila dična moja sestra: naj mu odpustim, ker si je izbral njo namesto mene. Ali ni to britka ironija? Igra z najsvetejšimi čustvi. Toda ne bo je dobil, dokler živim. Sedaj le sem slaba zares in z največjo težavo pišem te-le vrstice. Kakor da bi bilo zares končano. Danes je njena poroka. O, da bi mi skoraj odlego. Smrt počakaj! Potem pridi in me poberi, sedaj še ne. V kratkem bosta tukaj. Prideta se poslovit po poroki z menoj — za večno. O, smrt, usmili se me, počakaj. Ljudje nimajo usmiljenja z menoj, imej ga ti! Ko se bo začel on opravičevati, ga zgrabim, da mu iztržem izključem nezvesto srce, čeprav takoj potem izdahnem. In njen venec... Lea tega ne slutí. Vesela je kakor nedolžni angel. Kaj bi ne bila. Po slovesu pri meni — hm — sta se namenila v Italijo! Toda moja ura je tukaj. Že bije — — O, kako me je prevzel ta trenutek! — Ne morem več. Spala bi rada. — — —

*

P. S. Nekaj minut pozneje se ustavi pred Tildinem stanovanjem dolga vrsta svetlih kočij. Konji s pisanimi šopki in izvoščeki židane volje. Kočije so pribrezele tiho kakor sladka sreča. Najlepša je bila sprednja. Iz nje stopi brhka nevesta. Kerubsko fini obrazek je sicer nekoliko blede, celo nekaj solz je v modrih očeh, toda njena hoja je kazala samozavest, odločnost, vse kretnje neprisiljenost. Venec ji je trepetal v bogatih laseh, a ona se ni zmenila za to, kakor da ga nosi že od nekdaj. Naslanjaje se na ženina, moža v najlepši dobi, krepke postave in smehljajočih oči je brzela k sestri Tildi v prvo nadstropje, da ji razodene vso svojo neizmerno srečo. Odpre duri.

Tilda je strmela v strop z osteklenelimi očmi, pesti skrčene na odeji in lice nabrano v jezne gube, mrtva ona in njena osвета.

MIRTOV:

KORENINAR.

Vsako pomlad je šel neki odsluženi vojak na planine. Tam je nabiral zdravilne rastline in korinice. Z veseljem je lezel ob prepadih do pozne jeseni. Vedno se je zanašal na samega sebe.

Pozimi se mora seveda pomakniti iz višine v dolino in se skriti pred mrazom in snegom v kako kmetško hišo in tu plesti koše, vezati metle in popravljati čevlje. To vsak lahko dela in gospodar mu da zato stanovanje in hrano. Vrh tega hodi še okoli in prodaja svoja zdravila. Do Božiča je iskalec korenin vesel in pripoveduje dogodke iz gozdnega življenja. Ko se približa pomlad, ne pripoveduje več rad koreninar svojih doživljajev; postane bolj tih se izogiblje ljudi, želi nazaj v planine. Vedno gleda, kedaj bo skopnel sneg v hribih. Dolgo šumi in narašča kalni gorski potok. Ko že davnaj zelenijo v dolini travniki in cvetejo pomladanske cvetke, šumi še vedno kalni hudournik. Slednjic se prikažejo vršički žita iz snega. Na mesecnih opazimo lepe, rdeče cvetove. Zastavice se vračajo iz daljnega juga. Gorski potok, se vedno bolj manja, vedno bolj čist je in bister. Sedaj se koreninar zopet oživi in se pripravi na pot v planine.

Mož je zelo majhen in šaljiv. Čevlje ima z debelimi žebli okovane. Nad belimi nogajcami se mu vidijo rjava suha kolena. Trhaste hlače se tesno prilegajo nogam. Na rami nosi rjavo, obnošeno suknjo. Okoli vratu ima na srajci, ki je izdelana iz domačega platna rdeč robec. Rjavo nagrbančeno lice je obrito. Izpod klobuka mu štrlijo dolgi, že malo osiveli lasje. Okoli visokega širokokrajnega klobuka je ovita zelena vrvica. Koreninar se preskrbi za nekoliko dni z živežem in vzame kopačo, s katero si izkopava koreninice, dolgo palica mu je v oporo, levica je skrita pod suknjo.

Tako stopa torej mož iz podstrešne izbe v kuhinjo, da bi si pri ognjišču še enkrat prižgal pipo. Potem reče gospodinja: »Tako, sedaj sem pa pripravljen. Kmalu pridejo Binkošti. Do sv. Mihaela enkrat, mislim, da pridem nazaj. Če me pa do Vseh svetih ne bo, moli za me kak očenaš. Za stanovanje se prav lepo zahvalim in kaj ne, kmetica, stekleničico žganja mi boš pač dala za na pot?«

Ženica mu iz srca rada izpolni prošnjo. Poleg tega mu da še hleb kruha. Zadovoljno štorklja koreninar čez prag, in

stopa počasi čez polja in doline, skozi soteske in prepade, skozi gozdove na planine. V gozdu šele pomoli levo roko izpod suknje; v njej je držal razdejano dvocevko; toliko srn in divjih koz se potika v tem kraju, ki še niso nikoli videle nobenega lovca. Slednjič najde zapuščeno kočo ali skalno duplino, v kateri se lahko nastani ali si naredi sam tako kočo iz smrekovega lublja in mahu, potem pa hajd na delo.

• Vse dupline in prelage prehodi išče namrec koreninice in zelišča.

Pozna vse, za vsako ve, kje raste in čemu služi. Posebno nabira arniko, sladke koreninice, gorski mah i. t. d. Nabira gobe, strže smolo od smrek, izžema lepo dehteč jelkin in mecesnov sok. Zleze na vse skale, da si nabere očnic. Vse mu pride prav, vse zna porabiti.

Včasih sreča tudi kakega lovca, pastirja ali planšarico; teh se zelo izogiblje. Sam živi pri svojih rastlinah in zeliščih.

Proti nevihti, ki razsaja okrog njega ali proti gosti megli, ki pokriva več dni gore, ga varuje debela odeja.

Hrani se z rastlinami, močnatimi jedili, največ pa z divjačino, katero speče na ražnju.

Če se hoče zabavati, se pogovarja z živalmi in z zelišči. Arniki govori na primer: »Tebi bi se moral vsak vedno odkrivati, ti si najboljši zdravnik na grbavi zemlji in ljubi Bog gotovo nima boljšega zdravila v svoji lekarni, kakor tebe!« Očnici pa: »Ti nisi tako lepa kakor vijolica in tudi tako ne dehtiš pa te imajo vendar rajši. To je zaradi tega, ker si vzrastla na višini in mora biti oni, ki te hoče prenesti v dolino že nekoliko pogumen. Pa zaradi tega se ti ni treba hvaliti!«

Večkrat obide koreninarja tudi žalost. Mnogo premišljuje in modruje. »Če mi ni namenjeno poginiti vsled viharja«, misli, »me vihar gotovo ne bo pokončal. Ali, če mi ni namenjeno, da bi bil od strele zadet, se to ne bode zgodilo.« Ravnodušen je in mirno opazuje dnevne izpremembe. Veliko vajo si pridobi s tem in vsak iskalec koreninic, je gotovo dober vremenski prerok.

Ali se tak človek ne odtuji družabnemu življenju? Nikakor! Koreninar si ohrani vkljub temu neko čudovito privlačnost do ljudi. Dobro si preračuni, na kak način bode spravil svoja zdravila med nje. K temu mu posebno pripomore prepričevalna zgovornost. Pogosto si izmisli v svoji samoti, kako povest, katero hoče ljudi v dolini spraviti v dobro voljo in jih tako pridobiti, da bi kupovali le od njega zdravila.

Tako mine poletje na planini s svojimi različnimi lepotami.

Dnevi se vedno krajši, rastline so odcvetele, dolgočasna jesen se bliža. Nič več ne donijo glasovi kravih zvoncev, nič več se ne sliši veselo ukanje pastirjev in petje planšaric.

Dolgo je še nebo jasno. Gorski vrhovi in skale se vidijo bolj razločno. Nič več ne pojo tod ptice, le redkokedaj se slišijo zategnjeni glasovi jastreba ali orla. Slednjič obda ves hrib megla — pride dež in sneg.

Tudi koreninarju je prišel čas. Zato pobere vsa svoja zdravila in se vrača nazaj v vas. Ljudje ga komaj spoznajo. Njegova obleka je mnogo pretrpela, lasje so dolgi in razmršeni, obličje je zarjavelo, pogled je ostrejši kakor prej.

»Zopet sem tukaj«, reče kratko svoji lanski gospodinjji, »sedaj me zopet vzemite pod streho čez zimo. Šival vam bom čevlje, pletel koše ali, če rabite metle, vam jih tudi prav rad naredim.«

Ko pa pride vaški sejem, je zopet čisto opravljen in obrit. V gostilni pri vrčku piva pripoveduje dogodke iz svojega gozdnega bivanja.

Tako prebije leto za letom.

Nekateri pa pride iz planine že sredi poletja z zvezanimi rokami in spremljan od gozdarskih pomočnikov, ki so ga zasačili pri lovu na divjačino. Peljejo ga v zapor. Takim se posmehuje koreninar in stresa glavo mrmrajoč: »Glej ga, ali si res stopil na napačno korenino?«

Drugi se sploh ne vrnejo iz višin. Zasujejo jih sneženi zameti, ali padejo v prepad in ko pride vernih duš dan, zvoni tudi za nje cerkovnik.

Slikar in kritik.

Slikar: „Ali že veste? — mojo najnovejšo sliko je kupil bankir Pijavka za 500 kron.“

Kritik: „To me veseli, stari oderuh si to zasluži!“

Pogodil jo je.

„Kako to, da kolega Vrtavka nima več svojega zrakoplava?“

„Razjezil ga je — premalo mu je letal, zato ga je prodal in si kupil 50 parov golobov, da mu bo boljše letalo.“

AVTOMOBILI.

Lani sem se vozil z večjo družbo v avtomobilu na Dolenjskem. Bilo je vroče poletno vreme, tako da smo vkljub močnemu prepihu čutili hudo vročino in prosili šoferja, naj vozi kolikormogoče naglo, da bo prepilih še večji in da pridemo prej do našega cilja. Ugodil je naši želji in kot pri kaki dirki smo se podili z največjo hitrostjo, puščajoč za sebo oblake prahu. Nevarnosti ni bilo nobene, saj široka cesta ni imela hudih ovinkov in nikjer ni blo žive duše na njej. Čez nekaj časa smo zapazili velik senen voz, ki nam je prihajal naproti in šofer je začel voziti počasi in se umaknil. A kmečki fant, v eni roki vajeti, v drugi bič, se na opetovano znamenje ni hotel umakniti s srede ceste. Zdelo se mi je, da je nalašč voz zavozil tako, da ni bilo mogoče ne na desni in ne na levi z avtomobilom naprej. Šofer, ki mu je mislil pomagati, je ustavil auto, skočil dol, prijel konje za uzdo in hotel spraviti voz v pravo lego, a naletel je na slabo. Fant je robato zaklel, ga udaril z bičem in začel jezno kričati: »Proč! Ne, ne boste šli naprej, ta cesta je za nas tukaj in ne za vas! Mislite, da boste tukaj prah delali in poštenim ljudem pod nos smradili? Prekleta se motite. Ne, ne pustim vas naprej, glejte da se poberete nazaj, odkoder ste prišli. Če ne —« in vihtel je svoj bič grozeče.

Začel sem mu prigovarjati z lepim, a bilo je, kakor bi metal bob v steno. Naprej torej nismo mogli ob strani je bil na obeh straneh ceste globok jarek. Pogledali smo na karto, kje da smo, dobre četrte ure smo imeli nazaj do večje vasi z železniško postajo. »Gotovo je tam orožniška postaja«, mi je rekel tiho prijatelj, ki je sedel poleg mene, »vzamemo si enega orožnika seboj, da nam pomore, ker bi bilo res smešno, če bi zaradi takega fanta ne mogli naprej«. Obrnili smo se, odhiteli nazaj v vas in dobili res orožnika, da je šel z nami. Vsedel se je spredaj k šoferju in šli smo spet naprej. Ko pridemo do senegega voza, se fant niti sedaj ni hotel umakniti. Udaril je kar meni nič, tebi nič z bičem orožnika in bil še bolj divji kot prej, tako da ni orožniku preostalo nič drugega, kakor ga aretirati. Vzel mu je bič in vajeti iz rok, speljal z mojo pomočjo senen voz na stran in tako napravil prostora zadosti, da smo lahko šli mimo, napisal si je še naše ime in številko avtomobila, se prijazno poslovil in na našo zahvalo samo z roko zamahnil. Oddrčali smo srečno mimo voza naprej, in ko sem se čez nekaj časa ozrl, sem videl, kako sta fant in orožnik stopala ob vozu, ki se je počasi premikal. Na nadaljni vožnji nismo imeli nobenih sitnosti, ljudje so se kakor povsod prijazno umikali in ko smo se vozili skozi neko vas, kjer je bil ravno konec

šole, so nas dečki pozdravili z navdušenim: »Živjo!«, ker so videli spredaj na reflektorju pritrjeno hrvaško trobojnico (posestnik avtomobila je bil namreč Hrvat iz Zagreba). —

Bilo je teden pozneje. Vozil sem se z dolensko železnico proti Ljubljani. Vlak je bil poln kmetov in kmetic, ki so prišli z nekega sejma. Pogovarjali so se o tem in onem, o sejmu in kupčiji, o letini in vremenu. V neki postaji smo zapazili avtomobil, ki je hitel po državni cesti mimo. Takoj se je pogovor zasukal na avtomobile. »Zelo prijetno mora biti, tako naglo leteti po cestah, motor se nikdar ne utruji, nikjer se ne splaši, ni ga treba napajati in krmiti kakor konja. Res udobna vožnja!«

— In zadaj pa sam prah in smrdljiv črnkast puh, da pol ure za takim smradljivcem komaj dihaš!«

»Tisto je že res, a kaj se briga oni, ki sedi notri, za to.«

— Ste čitali, kaj se je zgodilo zadnjč z nekim avtomobilom ravno tu blizu nekje?

»Kaj pa? Povejte, stric!«

In stric je začel pripovedovati dogodek, pri katerem sem bil pred kakim tednom sam navzoč. Ko je končal, se bili takoj dveh mnenj. Eni so se potegovali za avtomobiliste, drugi za fantâ.

»Bi se bil fant lepo umaknil, kakor se je avtomobil, bi šlo vse v miru naprej. In kaj mu v glavo pade, da gre še orožnika bičem pretepat, tako da je sedaj zaprt!«

— Kaj se pa tujci tu vozijo po naših cestah, naj ostanejo tam, odkoder so in puste pri miru poštene ljudi! —

»No, oče, če bi pa ta vaša obveljala, potem bi pa sploh ne smelo biti niti železnic, niti cest in vsak človek bi moral ostati v kraju, kjer se je rodil.«

— Bodimo veseli, da so sploh tujci začeli zahajati v naše kraje. Koliko lepih denarcev si zaslužimo od njih. V Švici in drugih krajih je tujski promet tako razširjen, da služijo domačini na leto miljone! —

»No, le veselite se tujcev. Prihajal bo tujec za tujcem in nazadnje ne bo ne enega Slovence več po naših krajih.«

»To je zopet čisto napačna misel. Kajti gre se tu le za tujce, ki pridejo za kratek čas v naše kraje, da si jih ogledajo in potem odrinejo naprej. Ti ne morejo naši narodnosti prav nič škodovati.«

— Prav imate. Tam koder smo Slovenci v številu nazadovali, posebno v obmejnih krajih, niso taki tujci nič krivi, pač pa oni, ki so se priselili stalno. Če se naprimer kak tujec, Nемеc ali Italijan, priseli kot trgovec v slovenski kraj, je posebno tam nevaren, kjer niso Slovenci tako narodno probujeni, da hodijo k njemu kupovat. V kraju kjer poznajo nevarnost,

ne bo nihče šel v tujčevo trgovino, ampak k domačemu slovenskemu trgovcu, tako da mora tujec propasti. —

Tu je prišla neka postaja in cela družba je izstopila. Meni je bilo zelo žal, ker bi bil še rad dalje poslušal zanimivi pogovor.

TONEJ SELJAN:

V HRIBIH.

To je že samoposebi umljivo zakaj so večje in lepše vasi po ravninah, a po hribih letuintam kako samotno domovanje.

V ravninah je prijetnejše življenje, polje je lažje obdelovati, in zraven daje obilnejši pridelek; kamor človek gre, gre po ravnem: po ravnem v cerkev, po ravnem v gostilno, po ravnem na njivo in njive same so ravne, rodovite, globoke in obširne. Vrh tega so tu še lepe ceste dočim so v hribih le izprani kolovozi in steze, prekrizane z koreninami in nastlane z listjem, bogate kamenja, ki tuintam štrli iz zemlje sredi steze, da hodiš kakor po stopnjicah.

Tem neugodnostim je pripisati dejstvo, da so po gorah redke hiše, da se dolinska dekleta ne može rada v goro, da hribovci težko dobe posle i. t. d.

Tuintam se dobi sredi hribov prijazna dolinica, zavetna in skrita pod gozdom, ktero je obdelal pogumen in podjeten ded in si jo izbral za svoje bivališče. Okrog takega doma pa so se po njegovem zgledu naselili še drugi, a morali so si postaviti domove po brdih in brežinah ker je ravnica tesna in skromna.

Naselili so se in živelo je tu nekaj rodov; izsilili, iztrgali so iz gore svoje življenje in živeli so tu srečno, zadovoljno. A pripetilo se je, da je za trdnimi, neupogljivimi ljudmi prišel slabotnejši vnuk in ta je zapustil goro in se spet naselil v dolini in gorsko selišče je razpadlo. Dobil je je v roke dolinski veleposestnik, ki ni delal strehe na stare zidove in ti so se začeli rušiti, razsipati in iz davnega pašnika je vnovič nastal pašnik, po katerem so često imele pravico pasti se le divje koze, srne, zajci in podobna žival.

No, pa to je le slučaj, ki se pripeti tuintam, a le redkokdaj, zakaj ljudje, ki so zrastle v gorah so trdni, neupogljivi, zdravi, močni in žilavi in ljubijo svoj dom morda bolj, kot lahkoživci, brezskrbni dolinci.

To so ljudje, kot iz jekla in železa.

Tako domovanje je Frinčevo nad Dolino.

Iz Doline se vidi visoko nad gozdnatim bregom hiša in hlev in kozolci. Zadaž za temi poslopji je gorski greben upognjen, ker je tam Frinčevo polje in se gozd začinja stoprav v daljavi za poljem. Lahko je spoznati iz Doline, da je tu gozd odmaknjen in potisnjen v ozadje.

Mimo tega doma tečejo vodice gorskega potoka, zbrane v gozdnati gori ki veselo skačejo čez skalne pregove proti Dolini.

Nedelja je. V Dolini vabi k deseti maši. Glas velikega zvona se raznaša čez ravnine in polja, se dviga višje in višje. Čim večjo daljavo so preleteli glasovi, tem trudnejši so, tem slabotnejši, medlejši... Menda se sami zavedajo svoje onemoglosti, zakaj trepetajo že, podpirajo drug drugega in se nazadnje zlijejo v polglasno, otožno, vabljivo pesem in tako umirajo v gozdovih in v oblakih.

Ti glasovi so poklicali tudi Frinčevo družino. Dve dekleti sta stali pred hišo praznično oblečeni, z molitveniki v rokah, ena na pragu, a druga že nižje ob stezi in gledali sta nazaj v vežo.

»Že vabi — devet je ura. Francka hiti vendar«, je zaklicala ona na pragu uže nekoliko nejevoljna in potem stopila raz prag, vstric sestri in se ozrla po brežini.

»Gotovo zamudimo če se bomo take obirale«, reče druga.

»Počakajte, še malo, precej pridem«, se odzove glas iz podstrešja, nato zaškripljejo čevlji in hip pozneje se prikaže na pragu še tretja.

Zala dekleta so bila Frinčeva; rdečelična, sveža, zagorela kot planinsko cvetje. Najstarejša je bila stara komaj dvajset let, a drugi dve sta jedva doraščali.

Solnce je stalo že visoko na jasnem nebu in je krepko prigrevalo pred hišo in v okna zastavljena z nageljni in drugim cvetjem.

Francka je zaslonila oči z dlanjo in pogledala po stezi navzdol.

»Zdi se mi, da sem slišala neko govorico«, reče in gleda na skalo, za katero se je skrivala steza.

»Čakajmo, kdo pride. Jaz si utrgam še nageljček, ko jih je toliko razcvelih«, reče Ivanka in stopi prožnih korakov mimo dveh oken in obstoji pri tretjem iz kterega je visel cel grm najlepšega, rdečeva cvetja. Za njo sta pritekli tudi sestri in vse tri so začele izbirati ta domači kras. Vsaka si je utrgala cvet in si ga zateknila za pas.

V tem je stopila na prag mati Frinka, še krepka žena in se ozrla navzdol — morda je hotela pogledati za hčerami; morda jih hotela okarati, ker ne gredo od doma, češ, da bodo zamudile; — obstala je in ugledala komaj za nekaj korakov od hiše tri može, ki so se bližali domu.

»Oj, mati, dobro jutro!«

Izza vogla so prihitele hčere.

»Dobro jutro, dekliči!«

»O, Pavec! Dobro jutro! Kam pa peljete te fante?«

»V goro gremo — na Zadnjo peč.«

Pred ženskami je stal stari ogljar Pavec in poleg njega dva mlada fanta, črsta, zala in postavna, ki sta vneto gledala mlada dekleta.

»Nepravi čas ste prišli, da bi nekoliko povasovali pri nas — vidite — naša dekleta gredo v Dolino in očeta še ni od zjutranje maše.«

»Škoda, škoda«, reče eden fantov: Županov Jože, ki se je že spogledal z vsemi tremi dekleti.

»Kaj pa boste delali na Zadnji peči?« vpraša mati.

»Neka drva gremo pogledat, ktera bi tu-le, Županov dal Finku za pokuhati v oglje«, razlaga Pavec.

Aj, Fink, ti prideš drvarit v naše gore!«

Mladenič, imenovan Fink, je pokimal.

»Da. Tu-le z Pavčevim očetom bova kuhala — če se pogodimo seveda.«

»Pridite nazaj grede, takrat bomo doma, pa boste nekoliko posedeli, zdaj res moramo iti«, meni Ivanka.

»In Megličev Janez pride z harmoniko. Lahko napravimo bal.«

»Pa kaj za piti prinesite« se domisli Županov Jože in da goldinar.

Potem so se razšli. —

Rekel sem že, da so bila Frinčeva dekleta zala; srednje rasti, okrogla, prikupljivih, dobrodušnih obrazov, in zelo podobna druga drugi. In pa — bila so na dobrem glasu; povsod so veljala za poštena, vzgledna in to je že nekaj. Edino, čemur bi kdo oporekal, je bilo, da so rade plesale, a temu ni zameriti — mlade so bile. Kadar so prišle v Dolino, ni bilo za njimi tistega spogledovanja in smeha in zavitih besedi, kot jih je često slišati iz fantovskih vrst. Spoštovali so jih fantje in se jim bližali dostojno in resno in niso se sramovali govoriti z njimi. Imeli so jih radi, marsikteri je hrepenel po eni ali po drugi, za Ivanko so se oglašali že snubci.

No, Županov Jože je hodil kar za vsemi tremi; vsaka mu je bila ljuba, vsaka draga. Na katero je naletel, vsake je bil vesel.

Tudi ta dan je govoril o njih, ko so bili že daleč mimo hiše in sta onadva že mislila bogvekam.

»Pripravna dekleta so to. Jaz se le čudim, kako so vzrastla v teh pečeh.«

»Tebi so še nekaj vseč«, ga je podražil stari Pavec.

»Nič ne rečem.«

»Ti bi najrajši, da bi bila šle kar z nami, kajne?« meni Fink.

»Pa res, pa res!«

»I no, saj bomo kmalu nazaj. Popoldne bomo še plesali pri Frincu.«

Šli so po ozki prsteni globeli navzgor, potem so zavili na stezo in obstali na robu pečine. Fink je zaukal, da se je razleglo daleč doli čez dolino.

»Še ti, Jože.«

»Ne znam tako«, meni Jože, a čez nekaj časa vseeno zauka.

»Bomo kmalu na mestu, kajne?«

»Kmalu. Čez deset minut. Še okrog tegale roba.«

Zavili so po ravnini in kmalu so dospeli v Županovo frato.

Gozd je bil prejšnje leto posekan, drva so bila pocep-ljena in zložena v skladavnice, tuintam so ležala debela po-lena razmetana po trati, mestoma so ležali kupi preperelega vejevja. Listje je uže strohnelo in tuintam je začenjala med parobki rasti trava in koprive. Ob veliki skali je stala lesena, začrnela bajtica, pokrita s smrekovim lubjem, pred njo je le-žalo tnalno in nekaj gladkih polen. Ob straneh frate pa je še stal visok gozd in lepo je bilo videti visoka, siva, brezvejna debela, ki so stala tu v vrsti, drugo ob drugem, kakor vojaki, ktera so bila zdaj izpostavljena solnčni svetlobi.

»Glejta, bajta je še nepokvarjena; ni je potlačil sneg, kot sem se bal«, reče Jože.

»Da res. Trdna je. Saj je ležalo na nji po zimi nad me-ter snega.«

»Tu bi se napravilo kopišče, kaj ne?« vpraša Fink in gleda ravnico pred bajto.

»Da. Tam je bilo že nekdanj, a zdaj je zaraščeno, ker že dolgo nihče ni kupal, a pozna se po prsti, ki je vsa sežgana in črna.«

»Aha.«

»Tu bo treba zvoziti drva skupaj, a nekaj je precej od-daljenih« govori Fink. — »Toraj, koliko boš plačal od kuhe za žirgel oglja?«

Obstali so sredi kopišča in Jože je pogledal oba drvarja po vrsti.

»Po osem krajcarjev, sem mislil...«

»Oj, Jože, premalo je. Kaj pa misliš? Po deset daj!«

»Po osem je pa res premalo«, doda Pavec. »Vsaj po deset.«

Začeli so se pogajati a pogodbe niso sklenili. Obe stranki sta bili trmoglavni in sta se držali svoje prve besede. —

Popoldne so se vračali navzdol, brez da bi se bili kaj domenili in vsak je imel v srcu trden namen, da ne odneha.

Tako so prišli nazaj k Frincu.

Vstopijo v sobo. Družina je bila zbrana okrog mize in

igrala domino. Napovedanega harmonikarja ni bilo. Veselo so pozdravili prišlece in jim napravili prostor okrog mize. Fanta sta prisedla, le stari Pavec je obsedel pri peči in gledal od daleč. Jože se je pritisnil k Ivanki in začeli so igrati.

Oba fanta sta trdila, da rada igrata domino.

Igrajo parkrat, potem Jože vpraša Ivanko: »Ali ste prinesle?«

»Da,« odvrne ta. »Jerica, daj žganje na mizo!«

Jerica vstane od mize in odide iz sobe, a se kmalu vrne z žganjem.

Začeli so piti. Nekaj časa so še igrali, potem so možaki postali glasnejši in glasnejši in tudi dekletom se ni ljubilo.

Kadar je bil Jože pijan, je imel navado, da se je rad bahal — tudi danes je začel. Kmalu je govoril skoro samo on, da, skoro kričal je in na vse pretege hvalil sebe in svoj dom in svoje delo in moč in pridnost, vse.

»Ni ga fanta v fari, ki bi me vrgel ali mi vzel kljuko«, je trdil in razlagal kako je vrgel tega in onega, kako se mu je ustavljal, a zastoj. Kratko rečeno — preglasen je bil.

»Tudi Fink je močan«, reče stari Pavec, »jaz mislim da bi te vrgel...«

»A kaj še?«

»Poskusita se«, reče Francka.

»Jaz sem za nič«, se brani Fink.

»Aha, se ne upaš. Pa se skusiva. Midva se še nisva metala.«

»Ino, pa se!«

Fanta se sprimeta in se začneta ruvati. Dekleta stojе pri mizi in gledajo in se smejejo.

Jože je podlegel. Oj, kako ga je bilo sram. To se je izgovarjal. Hitro je izpil kozarček žganja, obstal pri mizi in začel govoriti z dekleti o drugih stvareh. Fink pa sede k staremu Pavcu in skoro žal mu je, ker se je šel skušat.

»Janez«, reče mu starec, »nisi prav storil, ker si ga, zdaj ti gotovo ne bo dodal tistih dveh krajcarjev.«

»Saj res... E kaj, se greva pa še enkrat«, reče Fink.

»Jože!« pokliče Županovega.

»Kaj?« vpraša ta nejevoljno.

»Kako si me vendar ti prijel, da sem bil kar naenkrat skoro brez moči. Takega še nisem naletel.«

»Jaz vsakega tako primem.«

»Če bi se šla še enkrat, pa ne vem ali bi te ali ne...«

»Pa se dajva!«

Sprijela sta se vnovič.

In glej, zdaj je zmagal Jože.

In potem je vprašal Fink: »Kako bova naredila z kuho? Ali daš po deset od žirgeljna?«

»Naj bo, ker si ti«, je odgovoril Jože in samo se mu je smejalo.

RADO DRAGIČ:

NEMIRNA NOČ.

Pisar Česen je hodil naglo po sobi gor in dol. V žepu je vladala suša, po glavi so mu pa rojile vsakovrstne misli, sukajoče se okoli njegovega gmotnega položaja.

»Danes je šele osemindvajsetega, torej manjkajo še trije dnevi do konca meseca, ko dobim tistih borih petdeset kron, ki so pa seveda lastnina drugih — da bi meni kaj ostalo, imeti bi moral vsaj še enkrat toliko plačo. A kje dobiti denar za cigarete?...« Hodil je še hitreje gor in dol ter vtilkal od kajenja zarjavele prste v razkuštrane lase.

Slednjič obstane pred mizo. Domislil se je nečesa.

»Glodnik ima v miznici knjige, ki si jih izposojuje v raznih knjižnicah. Koliko jih ima, tega on niti ne vé. Kaj, ko bi šel z eno jaz na starino — saj ko bi dobil denar, bi jo kupil od starinarice nazaj in mu jo vrnil — sedaj bi mi bilo pa pomagano iz zadrege«, si je mislil Česen. Odprl je brž miznico, v kateri je vladal vzoren nered, vzal iz nje eno knjigo, za izbiranje ni imel časa, ker ga je v grlu preveč šegetalo, in odšel na starino.

Na cesti se spomni, da bi ga mogel srečati Glodnik, zato je stisnil knjigo pod površnik in odhitel proti svojemu cilju. Nerad je prijel kljuko pri starinarici, čutil je, da mu sili kri v obraz in že se je hotel domov vrniti, toda v grlu ga je še močnejše zašegetalo. Ojunačil se je ter vstopil.

Toda tu ga je pogum zopet zapustil in jecljaje je dejal:

»Kupite li to?« in začel je brž razvijati knjigo, zavito v debel, rjav papir.

Starinarica je ogledala knjigo, naenkrat pa jo vrne Česnu in mu reče z nekim zaničljivim glasom: »Ta knjiga niti Vaša ni«, pokazala mu je na pečat, ki je bil znotraj, ter odšla.

Česnu bi se bilo kmalu v glavi zvrtilo. Odhitel je osramočen domov, iskal je najbolj praznih ulic, da bi ga kdo ne spoznal — bal se je vsakogar, ki mu je pogledal v oči.

Bil je smešen. Na eni strani je bil kakor obsekan, ker je imel pod površnikom Glodnikovo knjigo, v obraz pa rdeč, kakor velikonočni pirh.

Prišel je domov. Tisto nesrečno knjigo je vrgel brž v Glodnikovo miznico, potem je pa sedel na oguljen divan in

premišljeval današnji dogodek. Ni vedel, naj se li jezi nad starinarico, ker ga je osramotila, mesto da bi kupila knjigo, ali naj ji bo hvaležen, da ga ni izročila stražniku kot tatu, ki prodaja ukradeno lastnino.

V tem položaju se je namreč vzbudila iskrica poštenja v njem in ta mu je očitala, da je ravnal jako nizkotno. Bil je vesel, da je stvar vsaj tako iztekla in ne slabše in legel brez večerje spat.

* * *

Ura je odbila ravno dve čez polnoči, ko se je prebudil pisar Česen. Glodnik je krepko smrčal. To pa je motilo Česna, da ni mogel vnovič zaspati.

Začel je premišljati dogodek prejšnjega dne. Tedaj se pa nečesa domisli. Zganil se je pri tej misli.

»Kaj če zapazi Glodnik, da knjiga ni zavita...!« Pri misli na posledice, ki bi lahko sledile, se je prestrašil še bolj. Hipoma mu pa šine v glavo še strašnejša misel: kje je ostal ovitek? Kaj če je pri starinarici! Ta bi ga lahko celo ovadila in potem...

Lasje so se mu začeli ježiti, vedno hujše misli so ga nadlegovale. In vsega tega je kriva ta vražja strast — kačenje.

Ura je že četrto uro zjutraj kazala, toda Česen ni mogel zaspati. Skrb, kje je ovitek, mu je rojila po glavi ter mu kradla blagodejni spanec.

Slednjič se domisli, da je pustil mogoče v površniku oni nesrečni papir. Polagoma, tiho kakor tat zleze s postelje in gre vanj pregledovat. Vse žepe je obrnil, a bil je tako razburjen, da ni niti spoznal, jeli kaj v žepu ali nič. Tipal je meha nično, vsacega po vrsti, vsacega neštetokrat.

»Nič, nič!« je začel tarnati, ne misleč, da bi lahko prebudil smrččega Glodnika.

Ko se je naveličal tipati, je začel hoditi po sobi gor in dol in premišljevati, kako bi dobil zavitek nazaj. Kmalu se je vrnil zopet k površniku in začel vnovič pretipavati njegove žepe. Začutil je nekaj. Izvlekel je, že se mu je zazdelo: mogoče je pa tole tisti... obrnil se je proti mesečini in spoznavši je zakričal: papir.

»Kaj pa je, kaj pa je? Pomagajte, pomagajte! Tatovi!« je zaječel vpiti Glodnik in se kobacati pokoncu.

»Nič, nič, jaz sem, le miren bodi, pa nikar se ne razburjaj« je dejal preplašeni Česen. A Glodnik ni verjel, vstal je in začel opazovati nočnega rogovileža. Ko se je prepričal, da je res pisar Česen, se je pomiril in ga vprašal: »Toda kaj iščeš sedaj?«

»Glava me boli, vsled česar ne morem spati, zato sem se hotel nekoliko razvedriti«, odgovori mu Česen. Glodnik ni

imel časa, da bi razmišljal o mogočnosti resnice odgovora, bil je preveč zaspan in brž je zlezel v posteljo ter kmalu na to zopet zasmrčal.

»Srečen človek, ki tako lahko spiš«, je mislil Česen in pomirjen, ker je našel ovitek, je legel tudi on spat ter začel kmalu posnemati Glodnika.

KOLOMAN MIKSZATH:

KAKO JE KMET ČOMAK KUPOVAL KOSO.

Bil sem ravno pričujoč, ko je stopil kmet Čomak v prodajalno.

»Dober dan,« je dejal.

»Kaj želite?« ga je vprašal trgovec.

»Rad bi kupil koso.«

Trgovec je skočil v kot in je prinesel sveženj kos.

Čomak jih je poškilil s sovražnim pogledom in se zaničljivo obrnil v stran: »Tiste hočem, ki so zaznamovane s kanono.«

Trgovec je vzel te z bikom proč in je prinesel par drugih, ki so imele kanono.

»Saj jih je še tam,« je pokazal kmet s palcem preko rame v drug kot. Trgovec je potrpežljivo znosil vse kose s kanono na pult. Čomak je ošinil robo z očmi ali dotaknil se jih ni.

»No, kaj jim manjka?«

»Pravzaprav bi vseeno pogledal rad tudi tiste z bikom.«

Kaj je preostalo trgovcu, kakor da še enkrat privleče one prve s kota. Zdaj se je kmet razkorajžil in vzel eno koso v roko.

Zatisnil je naprej desno oko in pregledal koso od vseh strani, potem je zatisnil levo in pregledoval z desnim. Postavil jo je s špico proti podu, potem jo je visoko vzdignil v zrak in mežikal k nji kvišku.

»Koliko stoji?«

»Dva goldinarja.«

»Ta kosa,« se je zadril kmet posmehljivo, »to ni mogoče!«

Položil jo je na pult in potegnil z roko ravno črto po zraku, da presodi, kako bo izgledala z držalom, potem je potrkal s kazalcem po klini na obeh straneh in jo končno previjal malo čez koleno.

»Hm... na... kaj je res vredna dva goldinarja?«

Trgovec je prisegal, da jo ne more dati cenejše, ker njega samega toliko stoji.

»Če pa ni dobro žgana, če vam povem.«

»Iz najfinejšega jekla je, angleška roba.«

»Ne bodite smešni, prosim vas, iz ene stare kose je na novo prekovana, saj se vidi.«

»Do vaše smrti bo držala, iz tacega materijala je,« se je rotil trgovec.

»Če ne bo prej skrhana,« se je zasmel kmet.

»Take kose še niste imeli. Samo poglejte jo, prosim vas.«

»Kaj bi gledal, kosa je kosa, ena kakor druga. Tisto vzamem, ki mi pride pod roke. Samo povejte zdaj, koliko hočete pravzaprav. Opravka imam še v trgu.«

»Rekel sem že, dva goldinarja.«

»Križ božji, jaz bi le rad vedel, kako se upate zahtevati kar dva goldinarja?!...«

Vzel je zopet koso v ponovno preiskovanje in odšel ž njo zaradi boljše svetlobe ven na cesto. Na pragu se je obrnil in zavpil nazaj: »Moj klobuk sem pustil notri, da ne mislite, da jo bom pobral.«

Solnčni žarki so plesali zunaj po klini in nagajivo skakali po modri kovini. Počasi je vzdignil kmet koso k ustom huknil široko in pobožno gledal, kako je svetla ploča za par trenutkov oslepela in kako je dah zopet zginil brez sledu. Zadovoljno je prikimal kmet in trknil s koso ob kamen, da je zazvenela.

»Ne poje lepo,« je zagodrnjal in se odpravil zopet v prodajalno.

»Ali jo pustite za goldinar osemdeset, ali ne?«

»Da ne bo ne po vaše ne po moje, jo bom pustil za goldinar devetdeset.«

»Ne, toliko ni vredna, smejali bi se mi doma. No, jo bodele dali ali ne?«

»Cenejše ne morem.«

»E, pa z Bogom.«

Odšel je ven do sredine ceste ali obrnil se je takoj in prišel nazaj: »No, kaj bo, jo pustite?«

»Ne, ne morem jo dati.«

V zadregi je mečkal kmet svoj klobuk v roki.

»S tako trdim človekom se pa še res nisem pogajal, kar pomnim. Veste kaj, gospod, spravite mi koso na stran, morda vendarle pridem po njo, malo bi si rad še premislil.«

Čez kakšno uro se je vrnil z drugim kmetom.

»Prišel sem,« je pripovedoval hropeč in si brisal pot s čela. »To je moj boter, Lovrakov iz Dolge vasi. Domenila sva se, da bo tudi on kupil eno koso. Navada je, ne, da se cenejše dobi, če se kupi več.«

»Cenejše jo ne morem dati, rekel sem vam že stokrat.«

»Premislite si, gospod, saj se ne mudi nikamor.«

»Kar sem rekel, sem rekel.«

»Nič ne boste pustili, čisto nič?« se je razjezil kmet.

»Niti vinarja ne,« je izjavil trgovec odločno.

»Kaj bi vam človek dejal na tako,« je godrnjal kmet pomirljivo.

»Recite kar hočete, z vami ne govorim več.«

»No, no nikar se precej ne jezite! Beseda ni konj. Se bomo že pobotali. Roko dajte, saj smo prijatelji.« In veselo je stisnil Čomak trgovcu roko čez pult.

»Torej kupčija je gotova, saj smo možje, spuntali se ne bomo.«

Počasno in slavnostno si je začel odpenjati telovnik in še mrknil ni z očesom proč od kota, kjer je slonela njegova kosa. Ampak glej, glej, kar naenkrat se mu je zazdelo, da je bolj zakrivljena in krajša, kakor tista ki si jo je izbral. Z ogorčenimi očmi se je obračal po trgovini, potem je vzel koso in na dlani tehtal njeno težo.

»To ni moja kosa,« se je zadril sirovo. »Recite, kar hočete, ampak moja ta ni!« In hitro si je zapenjal gumbe svojega telovnika.

»Kako to, da ne bi bila vaša? Pametni bodite sosed Čomak, drugače bom res zgubil potrpežljivost.«

»No, da, da, he, he... Sam vrag me je prej tental, da sem odšel proč. Sam sem kriv. Kaj bom počel zdaj?«

»Ali če vam povem, da je to ravno ista kosa.«

»Ta? Saj imam vendar zato dva očesa v glavi, da vidim.«

Potrkal je klino, vpognil jo je čez koleno, odnesel koso na cesto, trknil ž njo ob kamen, dahnil na njo in jo žalosten prinesel zopet nazaj.

»To ni moja kosa, za to ne dam več, kakor goldinar osemdeset krajcarjev.«

»Nikar ne delajte komedije! Če vam ni všeč, zberite si drugo, saj jih imam zadosti.«

»Saj nisem neumen, da bi počel zopet z nova muko in izbiranje. To bom zadržal ampak za ceno, kolikor je slabejša od tiste moje, ki sem jo izbral.«

»Niti besede več.«

»Kaj? Torej jaz naj imam škodo? Kaj vam res vest pustiti zahtevati od mene, kar ne gre?!«

»Plačajte zdaj kar hitro in ne delajte mi pridig,« se je ujezil trgovec.

»Dobro: naj bo vaša, naj velja. Ampak razdeliva teh deset krajcarjev, da ne bo prerekanja; vi pet, jaz pet.«

»Kakor sem rekel, tako je in nič drugače.«

»Pa vzemite denar, naj bo.«

Znova si je odpel telovnik in poiskal v notranjem žepu goldinar, kterelega je z veliko svečanostjo izročil trgovcu.

»Ono drugo, kar manjka, bom že pobral skupaj.«

Iz družega žepa je zbrskal dve desetici.

»To bi bilo dvajset krajcarjev.«

Segnil je v hlačni žep, kjer je našel sedemintrideset krajcarjev.

»Dvajset in sedemintrideset je sedeminpetdeset krajcarjev. Koliko je še treba?«

»Triintrideset.«

»Še toliko? To bom pa težko skupaj spravil.«

In z prav nedolžnim obrazom je opazoval trgovčevu nepotrpežljivost.

»No... čakajte, kam sem šenta to vtaknil?! Aha, v robcu imam zavezano.«

Res je bilo tam v voglu še dvajset krajcarjev.

»To je zadnje... gospod,« je dejel prijazno. »Kjer nič ni, tam še cesar pravico izgubi.«

»Še trinajst krajcarjev,« je silil trgovec neusmiljeno.

»Eh, kaj boste tako tentali, kosa je tako za nič. Jaz nimam več pri sebi, v kamižoli imam drugo, doma. Saj vendar ne boste zahtevali, da bi zaradi teh par beraških vinarjev tekel tako daleč.«

»Jaz hočem vse. Pojdite si po denar, kosa vam ne bo ušla.«

Ali zdaj se je kmet Čomak v resnici raztogotil.

»Kaj še toliko zaupanja nimam? Moj oče in moj stari oče sta bila rihtarja, če še tega ne veste. Nobene milosti ne potrebujem od nikogar. Boter, daj vrzi mu teh trinajst krajcarjev v zobe, pa pojdeva.«

In globoko razžaljen je pobral svojo koso. Na pragu pa se je še enkrat obrnil, vzdignil koso, da se je zalesketala v solncu in z hudobnim, škodoželjnim obrazom zavpil nazaj v prodajalno: »Toliko pa že lahko povem, da je moja kosa najboljša od vseh, druge, kar jih imate niso vredne niti enega piškavega oreha!«

SEMEN:

SMRT OČETA TOMAŽA.

Hodila sva s tovarišem po barju. Že dve dolgi uri sva hodila po travnikih med visoko travo, med drevjem in grmovjem. Solnce je pripekalo s svojimi žarečimi juljskimi žarki. Pot je nama tekla po obrazu, po celem telesu in zašla sva bila od reke proč. Huda žeja je naju mučila. Zastonj sva iskala kakega prijetnega studenčka, da bi si potolazila neznožno žejo. Brezvspešno sva se ozirala po hladni senci in po mehkem mahu v bližini izvirajočega studenca. Že sva obupavala; moje grlo je bilo popolnoma suho in jezik se je prilepil na nebo. Molčala vsa.

Kar naenkrat se oglasi moj tovariš. »Pojdiva v bližnjo hišo, ki jo vidiš na onilem gričku, to je hiša očeta Tomaža, ki ga jaz dobro poznam, pri njem dobiva najboljše mleko in izvrsten črn kruh.«

Šla sva kar navprek čez njive in travnike. Zemlja se

pod najinimi nogami drobila v prah. Dospela vsa na vrt, tu je gospodaril domač peletin visoko na ograji in klical svojo kokošjo družino, ki je brskala po prahu in se v njem valjala. Na koncu vrta je stala lesena hiša, s slamo pokrita. Žive duše ni bilo čuti na dvorišču in ne v hiši. Zastonj je poskušal moj tovariš odpreti zaklenjena vrata, in jaz sem dejal, da so gotovo vsi na polju. Ali on je vkljub temu zaklical: »Ho, oča Tomaž! Ho, oča Tomaž!« Vse tiho, samo petelin se je oglasil na ograji.

»Ho oča Tomaž!«

Že je premišljal moj tovariš, če ne bi šel sam pomolzti kravo, kar se naenkrat odpro težka vrata in prikaže se stara, sključena ženica.

»Kaj?« zaklicala je kmetica, »vi ste gospod Kosec. Skoro vas nisem spoznala.«

Stopila je ven. Oblečena v staro kmečko obleko, na glavi je imela še staro pečo, rokave je imela privihane in videla se je njena vsa od solnca opaljena rujava koža.

Vprašala je mojega tovariša:

»Ali niste klicali po očetu Tomažju, mojem možu?«

»Seveda sem.«

»Kaj pa bi mu radi? «

»Vročina je huda in semkaj sva prišla, da bi ga poprosila za skodelico hladnega mleka.«

»Malo počakajta, vama bom že prinesla.«

»Kaj ni očeta Tomaža doma?« je vprašal moj tovariš.

»Kakor se vzame«, je odvrnila kmetica. »On je tu; seveda; toda ganiti se pač ne more. Danes zjutraj smo ga položili na mrtvaški oder.«

»Da gospod Kosec, on je mrtev, oča Tomaž je mrtev. Včeraj zvečer ga je doletela smrt.«

Naju je ta novica precej potrla.

»Aj, saj ni nič hudega, je rekla kmetica, »nič ne de. Le stopite v hišo, ohladita se in se odpočijeta.«

Odprla je vrata in naju je potisnila v sobo, kjer je bil mrtvaški oder.

»Le idita naprej, nič se ne obotavljajta. Tam je, oče Tomaž«, je pokazala z roko.

V precej prostorni kmečki sobi pod okajenimi tramovi med dvema oknom je stal mrtvaški oder. Kraj odra je stala miza, na kateri je bil krožnik z blagoslovljeno vodo, soljo in oljkino vejico. Pokropila sva mrliča z vejico. Pri glavi mu je gorela sveča. V rokah je držal bakren križ in velik molek iz debelih jagod.

Tovariš mi je začel praviti o njem, kako sta se seznanila na nekem bližnjem sejmu.

»Bil je sejm na Igu. Vročina je bila huda in stopil sem na gostilniski vrt. Vsedel sem se in naročil. Zagledal sem pri

sosejni mizi večjo družbo sejmarjev, ki so se prav glasno razgovarjali o živinski ceni. Naenkrat je stopil k njim nek starec, ker jim je začel praviti, kako ga je nekdo ogoljufal z ponarejenim denarjem. Mene je zanimala vsa stvar in ter sem se jim pridružil. Potolažili smo ga a nič ni pomagalo, starec je bil razkačen in prisegel je, da ne bo nikdar več prodal živine tuju, temveč samo domačimu. Ko se je nekoliko pomiril, se je vsedel k moji mizi, pravil mi je o svoji kmetiji, o živini, o letini in povabil me je da naj grem ž njim na dom. Šel sem. Ravno v tej sobi sem se še večkrat pogovarjal ž njim o raznovrstnih stvareh. Bil je še trden, ko sem bil pred enim mesecem pri njem. Kdo bi si mislil, da ga bom danes videl tukaj le na odru.«

Vstopila je kmetica z mlekom in kosom črnega kruha, postavila je na mizo in ponudila:

»Le pijta, gospoda, kolikor hočeta, mleka imam dovolj, saj molzem sedem krav.«

»Mati, povejte mi, ali je bil oče Tomaž hudo bolan?«

»Pravzaprav ni bil nič bolan, gospod Kosec«, odgovorila mu je na vprašanje. »Sicer se ni nekaj časa sem nič kaj dobro počutil, vedno je tožil čez pljuča, da ne more dihati, a mislil je, da mu ni hudega.«

»Kaj niste poklicali zdravnika?«

»Čemu vendar, gospod Kosec? On pravzaprav ni bil bolan. Hôdil je, neda bi se opiral na palico, kot dvajsetleten mladenič. Vedno je opravljal svoje delo. Včeraj dopoldne je še kosil na travniku. Jaz sem bila v mestu, nakupila sem nekaj nekaj potrebnih stvari. Prišla sem zvečer domov in našla sem Tomaža sedeti pred vratmi na klopi, naslonjen je bil na zid in gledal je na barje. Poklicala sem ga, nič se ni zganil, brezzavestno je sedel in gledal v daljavo. »Tomaž, Tomaž«, sem mu zavpila na uho. Nič odgovora, pri miru je sedel ko kamen. Nato sem ga malo pocukala za roko. Pričel se je majati, padel je na tla in obležal. Moj Bog, sem se prestrašila: Tomaž je mrtev! In v resnici je bil mrtev.«

»Velika nesreča vas je zadela«, sem spregovoril.

»Kaj hočemo, božja volja je tako«, je odgovorila kmetica.

»Ali ni nobenega, da bi stražil pri mrliču?« vprašal je jo moj tovariš. »Kaj pa vaši otroci?«

»Saj nas ni več strah, da je umrl, ubogi starec. Sinovi so na polju, sušijo seno. Vendar ne smemo zamuditi tako lepega vremema. Če jih še toliko čuje in straži pri njemu, nič ga ne bode vzbudilo, ko je enkrat umrl. Saj je bil že star.«

»Sam lahko leži, strah ga ni in nagajal mu tudi ne bo nihče.«

Spila sva mleko in se zahvalila kmetici za postrežbo. Ko sva odšla iz Tomaževe hiše, sva bila tolikanj zmešana, da nisva vedela ali naj mirno ravnodušnost kmetice občudujeva ali obsojava ...

Zapravljivec.

„Pri moji veri, pet kron bi dal za to, če bi bil že doli živ in zdrav.“

Nehvaležnost.

„Strašna je usoda vseh genijev! Razven samega sebe me nikdo ne razume.“

Idealist.

Ona: „Kakšen mir, le krasno petje ptic in rahlo žuborenje potoka. Kako je krasen svet, kajne France?“

On: „No, bomo videli, kakšen bo danes obed...!“

Jaz sem lipa.

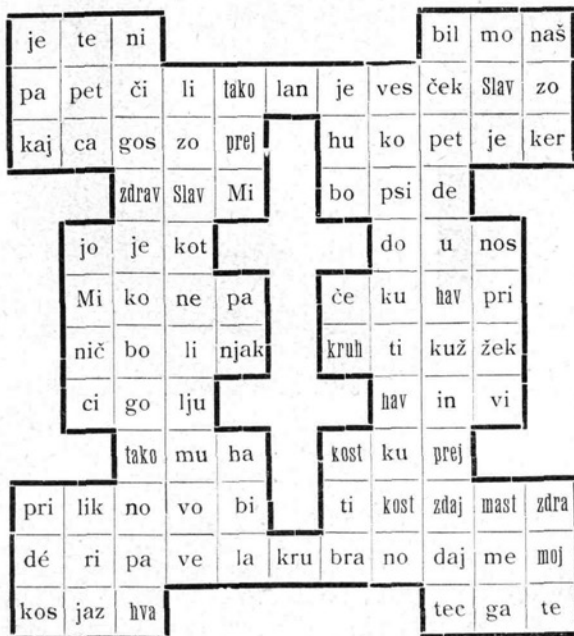
Naivna: „Oh, če bi znal govoriti stari hrast! Bog ve, kaj bi nam povedal?“

Profesor: „Kaj bi rekel? Najbrže tole: ‚Blagovolite oprostiti, gospodična, jaz nisem hrast, jaz sem lipa.‘“

UGANKE

21. Konjiček.

Ugankar iz Kranjskega.

22. Homonim.

Ivan Križman,
Sv. Ivan.

Kaj si bolan, da si
tako —?
Pojdi vendar kam na
letovišče,
najboljše na —, tam
je najlepše!

23. Rebus.

Josip Uranič,
Trbovlje.

5 R bil = car ruski.

24. Uganka.

Miroslava v Kranju.

V gozdu črn tič živi
prav lepo žvrgoli.
Tam travca zeleni
in „a“ vso pokosi.

Rešitve ugank v 6. številu.

18 Piška, piščalka. 19. Franc Prešeren, pesnik. 20. Mleko, molek.

Listnica uredništva.

Jana. Če veste, da so Vaši pesniški »umotvori« zrelji samo za koš, zakaj jih pošiljate okoli po belem svetu? Škoda znamk in papirja! Križ-n. Človeka naravnost želodec boli, ko čita Vašega zaljubljenega srca prestrahovite verze. Dragoslava. Vi imate vsaj toliko korajže, da me prosite »stroge sodbe«. Vsekakor mi je Vaše pismo desetkrat bolj všeč, kakor Vaša pesem. Strnad. Mogoče boste našli pri drugih vratih več simpatije za svojo »ljubljeno resnico« in strast, »ki mrzlo tare ji oko«, jaz nimam razumevanja za tako poezijo. Gorjanski. Pišite po eni strani. Svoje »Rožice« pošljite »Vrtcu«. Milo. Počakajte, da Vam požene vsaj prvi mah pod nosom, predno se lotite takih »študij iz rodbinskega življenja«, kakor je Vaš »Pantofelj«. Zemljak. Slabotni poskusil!

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

Maslenci

naši krhki oblati, kateri so k darilu najpripravnejši. Izborni priboljšek. Skatlja 25 komadov K 2.— „Destinke“ s sadnim kremom 40 komadov K 2.— „Dessertke“ z medovim kremom 50 komadov K 3.— Okusite in priporočite naprej.

Juhe

gobovo, grahovo, lečno, rezančno in rižovo izborno pripravite iz naših konzerv. Dajte jim prednost pred takozvanimi govejimi kockami, za to ker naše so boljše in izdatnejše.

OGLASI

≡ **Zaloga Julepa je že pošla.** Imamo ga v zalogi le še toliko, kolikor je bilo naročenega. Novim naročnikom torej pri najboljši volji ne moremo ustreči. V naročilnem listku na platnicah omenjeni Julep velja torej samo gg. odjemalcem, ki so si ga zagotovili že prej.

≡ **Učiteljski zapisnik.** Tej številki je priložen učiteljski zapisnik — samo ob sebi umevno — le za naše gg. odjemalce — učitelje. Gospodje, želimo Vam, da bi zamogli beležiti vanj le pridne učence s samimi „enojkami.“ Vsaj imate v svojem razredu teh malih Vydrovčanov več kakor onih, ki ne nosijo ta priimek. Želimo Vam mnogo uspehov!

NEDOGNANA PLAČILA

Pošiljatelj	Dan	Post. hranil	Pošiljatelj	Dan	Post. hranil
Arko Joh.	Mals	19./II. 11 4:50	Krč Mar.	Vas-Grad	31./III. 11 4:50
Ferlič Frane	Sp. Duplek	7./I. 11 4:50	Rimerc Marjana	Retnje	14./III. 11 4:50

Nepodpisana plačila.

Kraj ali pošta	Dan	Post. hranil	Kraj ali pošta	Dan	Post. hranil
Bistrica Boh.	24./XII. 10 4:50		Celje	15./II. 11 4:50	
Celje	12./VI. 10 4:50		Moste pri Ljublj.	4./IX. 10 4:50	

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. Gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 65 v, poštnino pa plačamo tukaj in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Turistika z malimi stroški.

S potovanjem si krepimo telo, osvežujemo, oživljamo in utrdimo si duh, zato je tako priporočljiv pohod v krasno in veličastno planinsko naravo zlati za one osebe, ki se bavijo z intenzivnim duševnim delom; kajti taki izleti umirijo razburjene živce, vrnejo duši mir, telesu pa blagodejni počitek.

Skratka, v gorah zgine iz duše vsaka malodušnost, omahljivost in oslabelost, mine nas razburjenost, nervoznost in raztresenost, v dušo se povrne mir in zadovoljnost, vrne se nam trezna odločnost, krepost in železna vztrajnost. Prosto gibanje v zdravem, duhtečem in v čistem gorskem zraku vpliva na telo zdravo in okrepujoče, vpliva tudi blagodejno na dušo ter ozdravlja tako človeka na duši in na telesu.

Žalibog, mnogo je ljudi, ki so duševno in telesno utrujeni in izčrpani, pa se izogibajo turistike, ki bi jim najlažje pripomogla, da bi si pridobili nove telesne in duševne sile, to pa radi tega, ker se bojijo velikih potovalnih izdatkov, ki bi jih z ozirom na njih razmere ne mogli zmagati.

Pogostokrat se govori, da je potovanje zelo drag sport in da si more privoščiti daljšo turo le oni, ki ima dobro napolnjeno denarnico.

Sam dobro vem, da so cene v frekventiranih gorskih krajih pretirane; tako n. pr. sem moral plačati v tukajšnjih Pradedskih gorah za $\frac{1}{4}$ lit. mleka 16 vin. (na ta način bi stal liter mleka 64 vin.), na Tatrah za $\frac{1}{2}$ lit. črnega piva 60 vin. in za popolnoma enostaven obed čez 3 K in podobno.

Taka draginja seveda dela mnogo zaprek, da se turistika ne more v splošnem tako razširiti. Temu bi se odpomoglo le z znižanjem potovalnih stroškov in vsak bi bil lahko deležen neprecenljivih naravnih dobrot, okrepati in osvežiti se duševno in telesno.

Glede tega je torej za vse sloje zelo važno vprašanje, kako napraviti turistiko dostopno vsem in kako zmanjšati potovalne stroške. Za slučaj hočem navesti, kako poceni in brez vsakih neprilik sem potoval po planinah.

Vse potrebno sem si pripravil poceni sam, zelo enostavno in zlasti kar se tiče hrane, kolikor mogoče neodvisno od gostilen, gorskih zavetišč in restavracij, kjer se mora tudi slabo hrano mastno plačati.

Preskrbel sem si enostavno, poceni in praktično potovalno kuhinjo, ki se nam je v letošnji sezoni zelo dobro obnesla.

Štedilnik nam je nadomeščeval samovar iz lahke bele ploščevine, zelo pripraven za potovanje. Ta sestoji iz dveh glavnih delov: iz posodice za špirit, zgoraj opremljene z odprtino, kamor se vloži gorilnik in pa iz posode za kuhanje, ki drži približno $\frac{1}{2}$ litra ter iz pokrivalke. Ko se hoče kuhati, se postavi posoda na trinog. V tem samovaru zavre voda naglo in špirita se porabi zelo malo.

Ko se samovar več ne potrebuje, se ga zloži in sicer se vložita posodica za špirit in pa gorilnik v posodo za kuhanje ter pokrije ta pokrivalko. Zložen samovar torej ni večji kot pol litrova posoda, tehta kvečjem 25 dkg. in stane le 1 K. Dobi se ga v vsaki večji trgovini, kjer prodajajo kuhinjsko posodo.

Za gorivo smo rabili navaden denaturiran špirit, katerega smo vzeli s seboj v $\frac{1}{2}$ litrovi steklenici. To nam je zadostovalo za kuhanje obeda za 4 osebe — celih štiri dni. Pri kuhanju smo tudi opazovali, čim višje smo bili nad morjem, tem hitrejšje je zavrela voda in tem manj špirta smo porabili. Kuhali smo vedno v kakem zatišju, da smo bili zavarovani proti vetru in da je bila naša kuhinja še bolj na varnem, smo jo obložili s kamenjem.

Razven samovarja, špirta, vžigalic, kozice in žličk iz aluminija in cedilnika, smo imeli v svoji potovalni kuhinji še škatljo Vydrovih juhinih konzerv, da smo si lahko napravili izvrstno juho (25 kock tehta $\frac{3}{4}$), malo steklenico Vydrovega juhinega dodatka za izboljšanje in aromatiziranje juhe, približno 2 kg., trde turistijske salame, $\frac{1}{2}$ kg prekajene slanine, $\frac{1}{2}$ kg domače svinjske masti v dobro zaprti ploščevinasti škatlji ter malo kruha ($1\frac{1}{2}$ kg.); kajti preskrbeli smo si lahko svežega v vsaki gorski vasi. Jajc tudi nismo vzeli mnogo s seboj, dobili smo jih lahko tam poceni.

Potem smo imeli tudi čaj in semleto Vydrovo žitno kavo v hermetično zaprti posodi, da bi se ne izdišala, $\frac{1}{2}$ kg sladkorja v koščkih, nekaj soli in škatljo Vydrovih šumečih bonbonov »s sidrom«.

To kuhinjo z vsem orodjem in s celo zalogo, smo skrbno vložili v nahrbtnik. Kakor vsak pravi turist, zadeli smo nahrbtnik na ramena in ga nosili menjaje.

Z vrstico zadržnjen in z naramnicami opremljen nahrbtnik, je najpripravnejša prtljaga.

Tako preskrbljeni s provijantom, smo bili takorekoč neodvisni od gostilen. Ni nam bilo treba iskati zaduhlih gostilniških prostorov, da bi se okrepčali z jedjo in pijačo, živeli smo popolnoma v prirodi, kjer smo vživali nje krasoto od ranega jutra do poznega večera, prehodivši najvišje gorske grebene in prelaze.

Zejo smo si gasili pri vsakem studencu z izvrstno limonado, ki smo si jo pripravili iz Vydrovih šumečih bonbonov, kar nam je služilo v resnici kot osvežujoča pijača. Prilegla se nam je boljše kakor najpriljubljenije pivo, ki se ga mora varovati pač vsak hribolazec, če noče opešati, ali celo omedleti na kaki strmini. —

Glavno hrano — obed — smo si kuhali vedno na prostem pri hladnem gorskem izvirku. Gorska kuhinja je bila poverjena le možkim, vsaj tudi k vojaški kuhinji še danes ne pripuščajo ženskih sil. Naše dame se zaradi tega nikakor niso vznemirjale in zdi se mi, da so se radovoljno strinjale s to izključitvijo, kajti med tem, ko smo mi možje pripravljali obed, so si napravile prav udobno počivališče — na naših plaščih.

Za obed smo imeli pred vsem juho iz Vydrovih juhinih konzerv, priboljšano z Vydrovim juhinim pridatkom. Vsem je izborno dišala in kuharji smo želi največjo pohvalo od zadovoljnih naših spremljevalk. Dogodilo se nam je celo, da smo jo morali na splošno zahtevo, češ ali nočeš, kuhati še enkrat.

Po juhi smo si narezali salame, slanine, in kruha, pa tudi kruha namazanega z mastjo se nismo branili. Na to smo si privoščili še ocvrta jajca.

Z obedu smo bili vsi zelo zadovoljni, izdatkov nismo imeli sploh nobenih, ker smo prinesli vse s seboj.

Iz lastne sušnje vsakomur kar najtoplejše priporočam, da se pošteno preskrbi z Vydrovimi izdelki in sicer z izvrstnimi juhinimi konservami, juhinim pridatkom, z žitno kavo, s šumčimi bonboni ter tudi z oblati in z malinovim grogom.

Ravno tako tudi priporočam salamo, slanino, mast, šunko, pečenko, kuretino, sir, jajca, čokolado in druge podobne jestvine.

Končno še omenjam, da ni potreba jemati s seboj razne izvanredne in slastne prigrizke, kajti v čistem planinskem zraku prebavlja želodec vse tako temeljito, da je človek vedno lačen.

Potovalni izdatki se znatno zmanjšajo, če se potuje v družbi, ker se skričijo stroški posameznika kakor na primer pri skupnem ležišču v eni sobi. Najprijetnejša je manjša družba dveh do štirih oseb in sicer taka, koje člani se med seboj dobro razumejo in ki stavljajo precej enake zahteve.

Kar se izdatkov za prenočišče tiče, si pri tem tudi lahko nekaj prihranimo. Če pomislimo, da hrepeni slednji hribolazec še v mraku dospeti na najvišje vrhove, do najvišjega gorskega zavetišča, do koč, stolpa ali vsaj do najvišje ležeče restavracije, se prenočišče radi velikega navala turistov navadno zelo podraži, zato svetujem, da se k večeru rajši izogibate najbolj obiskanih postojank. — Tudi kar se hrane tiče, Vas zagotavljam, da je v takih krajih vse pretirano drago. Razumljivo je to, če upoštevate, da se mora vsaka stvarica iz doline na ramah nositi v take višave in opravičeno je, če pomislite, da se zvišajo vse režiije, čim višje leži ta postojanka.

Iz navedenega lahko sprevidite, da je mnogo boljše kreniti v najbližnjo gorsko vas. Tam Vas, bodisi v gostilni, v kakšni lovski ali pa v pastirski koči postrežejo mnogo cenejše, dobite udobnejše prenočišče, izdatnejšo večerjo in zajutrek po zelo nizkih cenah, več kot za polovico cenejše, kakor pa v frekventiranejših gori omenjenih zavetiščih.

Tukaj se nemoteno mnogo boljše odpočijete in sveži zopet nadaljujete svojo pot.

Naša družba je bila splošnega mnenja, da še nikdar in nihče izmed njih ni potoval tako komodno in poceni, kakor tokrat in po takih načelih.

Vsebina: FRANJO NEUBAUER: Slabičem in junakom. — JOSIP MARKOVIČ: Nesrečen konec Homanove France. — ANATOL FRANCE: Perzijski kralj in učenjaki. — IVO TROŠT: Mučenica. — MIRTOV: Koreninar. — P. RIVERAIN: Avtomobili. — TONEJ SELJAN: V hribih. — RADO DRAGIČ: Nemirna noč. — KOLOMAN MIKSZATH: Kako je kmet Čomak kupoval koso. — SEMEN: Smrt očeta Tomaža. — Smešnice. — Uganke.

Prilog Učiteljski zapisnik.

Ta vročina!

Ne uvidevam, zakaj tako zabavljate čez svojo žejo. Vsaj je to vendar naravno in dobro znamenje, lahko jo ugasite in še prijetne občutke imate pri tem.

Toda s čem? S pivom? Da, pivo piti je sicer prijetno, žeje si pa z njim ne ugasite. Mislim da pivo ni primerna pijača za ugašanje žeje, kakoršno provzročča utrujeno telo. Pivo je demon, ki zapeljuje človeka k pitju, če tudi ni žejen. Pri tej priliki si dovolim navesti zna i češki epigram:

Ni živali, tudi ne živine,
ki preje se ali prenapije,
samo človek ima te vrline,
da čez mero piva se nalije.

Več piti nego potrebuje telo, je nenaravno.

Žejo takoj ugasimo z dobrimi šumečimi bonboni, ki so zelo poceni. Prosim, preskrbite si naše šumeče bonbone za sedanje vroče dneve. To je prava osvežujoča pijača, ki naglo prežene žgočo žejo in ki ne napravi človeka lenega in utrujenega kakor zapeljivo pivo.

Pripravite si brizganec iz jabolčnega Julepa. Kakšna razlika med njim in med pivom! Če zaželite po pivu, privoščite si ga šele zvečer predno ležete po trudapolnem delu k počinku.

Šumeči bonboni so neprecenljive vrednosti za vsakega človeka. Dobrodošli so na polju, v tovarnah, na izletih in v vsaki domačiji. Ta izdelek je zelo poceni in vsled tega pristopen vsakemu. Šumiči bonboni so tudi zdravi in zato jih toplo priporočamo.

Preglejte si cene na pridejanem naročilnem listu in naročite si takoj šumeče bonbone. —

Izlijte na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
	K	h	K	h
„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
Otroške moke	2	40		
Steklenico za 1 kg otroške moke		80		
Jubinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
Jubinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove à ¼ skatija	1	50		
Jubinega prídátka ¼ kg steklen.	1	60		
Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2			
„Destin“ „40“	2			
„Dessert“ „50“	3			
Šumečih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kosov	2			
„S sidrom“ škt. 50 kosov	2			
„Bene“, 25 kosov	1			
Buhtina, steklenica ¼ kg	1			
Malinovega groga, steklenica	2			
Gorčice franc. (miete) ¼ kg stekl.		80		
„kremž. (zrnate)“		80		
„Julepa“ jabolčnega ½ l stekl.		40		
Skupaj . . .				

Vydrovke pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako presegajo račun K 6.— „Julep“ pošiljamo le po železnici, 50 steklenic že franko.

Cenik:

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečkah pošt-nine prosta 5 kg.	K 4:50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2:40
Juhine konzerve (grahova, gobo va, lečna, riževa in rezančna) v skatljih s 25 porcijami	1:50
Juhini pridatek , stekl. 1/4 kg.	1:60
Šumeči bonboni „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	2—
Sadni bonbon „Bene“, 25 kmd.	1—
Malinovi grog	2—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadi	3—
Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd.	2—
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	2—
„Buhtin“ v 1/4 kilogr. stekleničeah.	1—
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/4 kg. po	—80
„Julep“ , obširnejše na platnicah!	

**Vydrova tovarna hranil,
Praga VIII.**

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime: _____

Stan: _____

Kraj: _____

Pošta: _____

Železniška postaja: _____

Datum: _____

Naznanilo: _____

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.